

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra společenských věd

Dítě – oběť sexuálního násilí na internetu

Diplomová práce

A child - victim of sexual violence on the Internet

VEDOUCÍ PRÁCE:

doc. PhDr. Mgr. Krámský David Ph.D.

AUTOR PRÁCE:

Bc. Marek Frantík

PRAHA 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci na téma „Dítě – oběť sexuálního násilí na internetu“ vypracoval samostatně a s použitím literatury a zdrojů v této práci uvedených.

V Praze dne 1. března 2023

Bc. Marek Frantík

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat svému vedoucímu diplomové práce doc. PhDr. Mgr. Davidu Krámskému Ph.D. za odborné vedení a cenné rady během zpracování celé práce.

Anotace:

V této diplomové práci se zaměřuji na problém moderní doby – sexuální násilí proti dětem na internetu. Charakterizuji jednotlivé typy útoků, pachatele těchto útoků s ohledem na jejich možné kriminalistické profilování a dále charakterizuji jednotlivé typy obětí. Poté v práci provádím průzkum mezi potencionálními oběťmi a jejich zákonnými zástupci s ohledem na komunikaci s Policií ČR. Uvádím jednotlivé fáze vyšetřování trestných činů v této problematice a způsoby vyšetřování. V závěru analyzuji možnosti zlepšení komunikace Policie ČR směrem k poškozeným za účelem kvalitnějšího a důraznějšího potírání trestné činnosti na úseku sexuálního násilí a nabízím vlastní způsoby řešení.

Klíčová slova:

Sexuální násilí, internet, sexuální predátor, kybergrooming, Policie ČR, dítě jako oběť

Annotation

In this Diploma Thesis, I focus on the problem of modern times - sexual violence against children on the Internet. I characterize the individual types of attacks, the perpetrators of these attacks concerning their possible criminal profiling, and further, I describe the individual types of victims. After that, I conduct research among potential victims and their legal representatives with regard to communication with the Police of the Czech Republic. I present the individual phases of the investigation of crimes in this issue and the methods of investigation. In the end, I analyze the possibilities of improving the communication of the Police of the Czech Republic towards the victims for the purpose of a better and stronger battle against criminal activity in the area of sexual violence and I offer my own solutions.

Keywords:

Sexual violence, internet, sexual predator, cybergrooming, Czech Police, child as a victim

Obsah

Úvod.....	7
Teoretická část.....	9
1.1. Kyberprostor	9
1.2. Kyberkriminalita	11
2. Vybrané typy sexuálního zneužívání dětí na internetu	13
2.1. Kybergrooming	14
2.2. Sexting.....	19
2.3. Revenge porn	21
2.4. Sextortion.....	23
3. Typy pachatelů sexuálního násilí vůči dětem na internetu.....	24
4. Typy obětí s ohledem na věk, syndrom CAN.....	28
5. Legislativa České republiky	31
6. Prevence	33
Zhodnocení teoretické části:	35
Praktická část.....	35
7. Analýza současné úlohy Policie České republiky ve vztahu k sexuálnímu násilí na internetu, směřujícímu vůči dětem	35
Hypotéza a výzkumné otázky.....	36
7.1. Strukturovaný rozhovor s policisty na základním článku.....	37
7.2. Strukturovaný rozhovor s policistou služby kriminální policie a vyšetřování	40
7.3. Strukturované rozhovory s rodinami a dětmi	44
8.1. Vytvoření dotazníků pro rodiče	48
8.2. Vzorek a data	49
9.1. Vytvoření dotazníků pro policisty	53

9.2. Vzorek a data	54
10. Analýza současné úlohy Policie České republiky – diskuse.....	57
Zhodnocení praktické části:.....	65
Vlastní doporučení	67
Závěr:	68
11. Seznam použité literatury	72

Úvod

V současné moderní době si zpravidla ani nedokážeme představit život bez informačních technologií a bez používání internetu. Žijeme totiž v době, kdy se internet používá téměř v jakékoliv oblasti, se kterou se v běžném životě můžeme setkat. Ať už je to komunikace s úřady, se školou, se zaměstnavatelem nebo užívání různých aplikací pro zjednodušení každodenních povinností, ve všech případech je internet pomocníkem, bez kterého se často nelze obejít. Je dokonce spousta situací, kde je normální kontakt zaměněn absolutně za kontakt internetový a bez toho ani nelze využít zde poskytované služby.

Jak je tedy patrné, internet je naprosto všude kolem nás a zároveň i všude kolem našich dětí od jejich útlého věku. Je nám dobrým pomocníkem a spousta věcí nám dokáže velmi ulehčit a hlavně velmi zrychlit. Z tohoto důvodu se děti s internetem setkávají mnohdy už na školách v prvních ročnících a učí se, jak tento nástroj používat. Díky tomu se stále mladší a mladší generace pohybuje v online světě, tráví čas na sociálních sítích a zde také komunikují se svými vrstevníky. Všechny tyto věci jsou samozřejmě mnohdy velmi prospěšné. Ale jak už to tak bývá, každá mince má dvě strany. A v případě internetu je jeho druhou, odvrácenou stranou, jeho snadná zneužitelnost. Na internetu se pohybuje velké množství lidí, kteří se snaží tento nástroj využít ve svůj prospěch a na úkor druhých. Tyto osoby vyvíjí různé útoky všemi směry s cílem získat z kontaktu jakýkoliv zisk. Nejčastějším ziskem v takovém případě je obohacení, avšak může se jednat i o zisk dat, materiálů a jiných věcí. Pachatelé takového jednání cílí na všechny věkové skupiny, avšak jsou i pachatelé, kteří cílí primárně na nezletilé děti. Ty vzhledem k chybějícím zkušenostem často pachatelům příliš důvěřují a mohou se tak stát snadno obětí takového jednání. Jednou z nejhorších variant takových útoků je útok formou sexuálního násilí.

Děti se od první chvíle na internetu často stávají obětí právě takového útoku, kdy je na ně vyvíjen útok se sexuálním zaměřením. Může to začít jen nevyžádanou reklamou ve formě odkazů na pornografické stránky nebo nevhodným materiálem. Může to však pokračovat v nevyžádaný kontakt od cizích osob nebo šíření a sdílení jejich osobních informací, popřípadě materiálů. Děti

jsou také často v rámci sociálních sítí vystavovány útokům typu kybergrooming, sexting, revenge porn nebo sextortion. Děti jsou často obětmi svých vrstevníků, kteří se v takové chvíli stávají nezletilými pachateli. Mnohdy však na děti jako oběť cílí dospělé osoby, které se je snaží určitým způsobem poškodit některým typem výše uvedeného útoku, v horším případě je následně s celou věcí vydírají. Dítě je v tomto případě velmi zranitelné a pokud celou věc nezačne řešit se svým okolím okamžitě, může být pak příliš pozdě a věc se řeší jen velmi složitě.

Následné řešení takové situace je často nad síly nezletilého dítěte a o svém problému se snaží tedy říci svému okolí. V některých případech jsou to jeho vrstevníci, sourozenci, rodiče. V jiných případech to však mohou být autority jako učitelé nebo policisté. Právě tímto směrem budu celou práci směřovat. Budu určovat postavení Policie ČR v této problematice, jak tuto instituci vnímají děti, které jsou obětmi nějakého sexuálního útoku na internetu, jakou úlohu od ní očekávají jejich rodiče a jakou úlohu ve skutečnosti opravdu zastává. Dále se budu zabývat tím, zda jsou jednotliví policisté dostatečně zkušené a proškolené v této problematice a jsou tedy schopni svoji práci řádně a kvalitně vykonávat. V neposlední řadě se zaměřím na prevenci v této problematice, a to hlavně z hlediska Policie ČR a jejího postavení v této věci.

Hlavním cílem této práce je určení úlohy Policie ČR ve společnosti v kontextu problematiky sexuálního násilí na internetu směřující vůči dětem. Právě proto, že je úloha policie v této oblasti neoddiskutovatelná, budu prací reálně zjišťovat, jak její úloha vypadá v praxi, jak ji vnímají děti jako oběti i jejich zákonní zástupci a jakým způsobem policie v této problematice vystupuje. Prevence ze strany Policie ČR, výše uvedeného společensky škodlivého chování, je taktéž předpokládána, a proto se v práci zaměřím na již probíhající prevenci a na to, o jaký typ prevence má společnost zájem a zda se to shoduje s názorem policistů.

Toto téma jsem si vybral především proto, že sám pracuji jako policista již delší dobu a s touto problematikou jsem se v pracovním životě setkal opakovaně. Dalším velmi důležitým bodem v mém rozhodování je skutečnost, že vychovávám dvě dcery, které se již v současné době pohybují na internetu a v prostředí sociálních sítí a tato práce mi pomohla se zorientovat v této problematice a tím pádem i zefektivnit prevenci formou výchovy ve své vlastní rodině.

Tato práce je rozdělena do třech částí. V první části diskutuji část teoretickou, ve které nastiňuji jednotlivé pojmy z dostupných zdrojů, které jsou pro danou problematiku a tuto práci stěžejní. Další částí je část praktická, ve které uvádím zdroje a data, ze kterých následně čerpám pro diskusi k tomuto tématu a poslední částí je část návrhová, ve které vyjádřím vlastní doporučení pro praxi.

Teoretická část

1.1. Kyberprostor

Když v roce 1969 vznikl v USA experimentální program ARPA (Advanced Research Project Agency), jehož cílem bylo propojení několika bezpečnostních složek pro jejich rychlou a bezpečnou komunikaci prostřednictvím elektronické sítě, asi málokdo by si pomyslel, že o 50 let později bude spousta lidí svůj život žít z velké části na této síti, tzv. on-line. Z uvedeného pokusu se následně na začátku 90. let stalo plnohodnotné globální interaktivní médium, kterému se v současné době říká obecně internet.¹

Do České republiky se internet začal zlehka dostávat na začátku 90. let a plnohodnotně se zde začal rozvíjet v letech 1995 a 1996, kdy na trh vstoupila řada komerčních poskytovatelů připojení k internetu a skončil určitý monopol na veřejné služby přenosu dat, které do té doby měl Eurotel, dnešní O₂.² Od těchto let však internet prošel obrovským vývojem a v současné době se s ním můžeme setkat ve všech oblastech našeho života, ať už jde o komunikaci s úřady, práci ve škole nebo nákup různých věcí přes internet.

Společně s praktickou činností, kterou lze na internetu provozovat, a která nám ulehčuje náš každodenní život, se zde vytváří určitý druh paralelního světa, tzv. on-line světa nebo jinak kyberprostoru. Jak uvádí Lenka Hulanová v knize o

¹ HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-545-9, str. 17

² HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-545-9, str. 19

internetu: „*Kyberprostor je prostor, který se nám otevírá ve chvíli, kdy pomocí internetových sítí vstupujeme do on-line prostředí.*“³

Kyberprostor je tedy virtuální svět, který má obdobná pravidla a vlastnosti, avšak v mnoha ohledech se od toho skutečného světa velmi liší. Kyberprostor umožňuje uživatelům komunikovat, sdílet a vyměňovat si informace a nápady, hrát hry, účastnit se diskusí na sociálních fórech, provádět obchodní transakce a podobně. Psychologické aspekty, ve kterých se kyberprostor odlišuje od normálního off-line světa, uvádí John Suler ve svém článku *Psychologie kyberprostoru*:

- **Omezená percepce** – vnímání sebe navzájem lze jen prostřednictvím textu nebo videohovoru, chybí fyzická, hmatová a čichová interakce
- **Psaný text** – stále v kyberprostoru převažuje jako nejčastěji užívaný nástroj komunikace
- **Flexibilita Identity** – jedinec může v kyberprostoru prezentovat jen určitou část své vlastní identity, nebo může být anonymní
- **Změněné vnímání** – jedinec může v kyberprostoru téměř cokoliv
- **Rovnost statutu** – ve většině případů má každý v kyberprostoru v začátku stejné postavení, stejné rovné podmínky
- **Transcendentální prostor** – neexistuje hranice, fyzická vzdálenost už nehraje roli
- **Časová flexibilita** – během sociální interakce není třeba, aby byli všichni zúčastnění přítomní ve stejnou chvíli
- **Sociální mnohočetnost** – lze navázat neomezeně kontaktů i s více lidmi najednou
- **Možnost záznamu** – většina vytvořeného v kyberprostoru je možné zpětně dohledat
- **Narušení přenosu** – během procesu může dojít ke ztrátě nebo přerušení spojení, ať už z důvodu chyby v hardwaru nebo softwaru

³ HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-545-9, str. 27

- **Disinhibice** (opadnutí zábran) – člověk není s nikým v tváři tvář, odkládá zábrany a říká a dělá věci, které by ve společnosti nedělal⁴

V publikaci Kriminologie se o kyberprostoru uvádí, že je to určitá forma paralelního světa, ve kterém jsou sice určité věci jinak, ale je naprosto reálný ve svých důsledcích. Pojem kyberprostor do obecného vědeckého povědomí zavedl J.Barlow, který prosazoval svobodu jedince na internetu a odmítal právní regulaci.⁵

Když se podívám do knihy Kybernetická kriminalita, tak zde autor definuje kyberprostor jako „*Komunikační prostor otevřený vzájemným spojením počítačů a počítačových pamětí (databází) pracujících s digitálními informacemi.*“⁶ Dále v tomto díle uvádí typické znaky kyberprostoru, kdy tvrdí: „*Pro kyberprostor je typická interakce, globalita, sdílení dat. Ale také rizika útoků anonymních pachatelů.*“⁷ To je totiž jeden z největších problémů kyberprostoru jako takového – anonymita všech uživatelů. V časopisu bezpečnostní teorie a praxe jde autor ještě dále a kyberprostor uvádí jednoduše: „*Jakmile je pomocí moderních technologií vytvořen virtuální svět, paralelní k reálnému světu, vznikl nový kyberprostor.*“⁸

1.2. Kyberkriminalita

Vzhledem k tomu, že se tedy vedle reálného prostředí vytvořilo prostředí kybernetické, vytvořilo se v tomto prostředí i negativní jednání lidí, které odporuje všeobecně daným pravidlům společnosti. Takové jednání se nazývá

⁴ SULER, John. The Basic Psychological Features of Cyberspace: Elements of a Cyberpsychology Model. [online], 2005, [cit. 2022-12-15],

dostupný z WWW: www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/basicfeat.html

⁵ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, str. 388

⁶ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-720-7, str. 131

⁷ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-720-7, str. 19

⁸ *Bezpečnostní teorie a praxe: sborník Policejní akademie ČR*. [online] vydání č. 3. 2014. Praha: nakladatelství Praha, 2014. ISBN 80-7251-183-1. ISSN 1211-2461, [cit. 2022-12-16], str. 4. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

kybernetickou kriminalitou nebo zkráceně kyberkriminalitou. V časopisu pro právní vědu a praxi autor uvádí, že: „*kyberkriminalita je činností, ve které použití internetu představuje způsob spáchání trestného činu, nebo ve kterém je internet (kyberprostor) objektem útoku.*“⁹

Hlavním specifikem spojení kyberkriminality a kyberprostoru je to, že kyberprostor existuje 24 hodin denně, 7 dní v týdnu bez ohledu na to, zda je uživatel on-line nebo není. Z toho tedy plyne, že útoky v tomto prostoru v podstatě mohou a také probíhají bez ustání.

Dalším specifikem je to, že pachatel může páchat útoky kdekoliv po světě, není limitován vzdáleností ani časem. Dokonce do útoku nemusí vkládat téměř žádné finanční prostředky, aby toho získal mnoho. Stačí mít určité znalosti počítačových dovedností, popřípadě si obstarat software, který často práci udělá sám. Dále je zde velké specifikum v tom, že pachatelé jsou v kyberprostředí velice anonymní. Často oběť zpočátku ani neví, že je předmětem útoku a vysledování pachatelů v kyberprostředí je zpravidla velmi obtížné.¹⁰

Anonymita je právě velkým pomocníkem pachatelů, kteří útočí na oběti, jež mají menší schopnost se bránit a rozpoznat negativní chování ostatních účastníků na internetu. Jedná se právě o děti a mladistvé, kdy jejich rozumová a věková vyspělost často pachatelům nahrává tím, že s nimi dokážou manipulovat a dostat je do situací, ve kterých je chtějí mít.

K útokům na dětské a mladistvé uživatele dochází v současné době hlavně na sociálních sítích. Využívání a oblíbenost těchto sítí stoupá již více jak 20 let. Nejprve se jednalo o sítě typu ICQ, spolužáci.cz, lidé.cz a podobně. Následně se na internetu objevily sítě jako Facebook, Instagram, Twitter, Tik Tok a podobně. Na těchto sítích může člověk vystupovat naprosto anonymně a je tedy pro pachatele mnohem snadnější vydávat se za někoho jiného a tím se snažit získat pozornost a důvěru právě dětí a mladistvých obětí, které jsou často naivní a lehce zmanipulovatelné. Ke zmanipulování dochází i u jiných lidí než u dětí. V těchto případech se však jedná zpravidla o lidi osamělé a hledající porozumění na

⁹ *Časopis pro právní vědu a praxi* [online]. 2016. Brno: nakladatelství Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, 2016 [cit. 2023-01-02], str. 7. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

¹⁰ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, str. 390

internetu. Jak uvedla Eva Burdová v publikaci *Bezpečně na internetu*: „*velmi zranitelné jsou nejen děti, ale všichni, kteří si často hledají kamarády v kyberprostoru a kteří nejsou dostatečným způsobem poučeni*“¹¹ Děti jsou však určitě nejvíce ohroženou skupinou právě z důvodu nedospělosti a nedostatku zkušeností. Děti používají internet k věcem, které k dospívání patří. Například pro potřebu učení, vzdělávání, vyhledávání a podobně. Jenže o to snazší je pro pachatele se k nim dostat bez vědomí jejich rodičů nebo zákonných zástupců, kteří o jejich aktivitě na internetu nemusí mít reálnou představu. Jak uvedla Lenka Hulanová: „*je však alarmující, že dospělí ve velké většině nemají ani nejmenší ponětí o tom, co přesně děti na počítači a na internetu dělají a kolik hodin denně na něm stráví.*“¹²

Pokud se tedy pokusím určit, kterým útokům jsou děti a mladiství v dnešní době vystaveni, tak nejčastějšími útoky jsou kybergrooming, sexting, webcam trolling, sextortion a revenge porn, kdy o těchto budu dále v práci více pojednávat. Dále jsou děti vystavené na internetu neustálému nabízení porno stránek a odkazů na tyto závadové erotické stránky, které ve většině případů nejsou dostatečně silně zabezpečené právě proti návštěvě nezletilých uživatelů.

2. Vybrané typy sexuálního zneužívání dětí na internetu

V další části nastíním vybrané druhy útoků, kterým jsou děti ve světě internetu běžně vystavené, a se kterými se mohou při pohybu v kyberprostoru setkat, a které následně mohou oznamovat na Policii ČR. Těmto útokům jsou často více vystavené hlavně z důvodu nedostatečného nastavení zabezpečení internetu konkrétního uživatele a dále z důvodu nízké znalosti dané problematiky, což je ještě umocněno jejich dětskou naivitou a nedostatečnou vyspělostí.

¹¹BURDOVÁ, Eva a Jan TRAXLER. *Bezpečně na internetu*. Praha: Středočeský kraj ve spolupráci se Vzdělávacím institutem Středočeského kraje (VISK), 2014. ISBN 978-80-904864-9-2, str. 16

¹²HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-545-9, str. 13

2.1. Kybergrooming

Kybergrooming je jedním z nejrozšířenějších sexuálních útoků směřujícím proti dětem na internetu. Samotné slovo kybergrooming vzniklo z anglického grooming, což označuje určitou formu starání a péče o druhého vedoucí k posílení vzájemných vztahů a důvěry.¹³

Ze samotného spojení slova kyber a grooming můžeme tedy tento útok definovat tak, že pachatel se pokouší v internetovém online světě s obětí seznámit, sblížit a získat si u ní důvěru a navázat určitý partnerský vztah. Tento vztah však následně směřuje k osobnější interakci, jako je například společná sexualita, sdílení nahých fotek nebo společná masturbace. Poté se v některých případech pachatel pokouší oběť přemluvit k osobnímu setkání, v tzv. off-line světě, kde pak může dojít k sexuálnímu násilí na těchto obětech ze strany pachatele. Kamil Kopecký ve své knize Rizikové formy chování uvádí tyto jednotlivé specifické rysy kybergroomingu:

- A) **Manipulace** – v první řadě jde ze strany pachatele o zmanipulování budoucí oběti, kdy k tomuto využívá veškeré dostupné formy jednání. Ať už jde o lichotky, nabízení dárků, sdílení zážitků, společné zájmy nebo o výhrůžky nebo vydírání. Jakou formu manipulace pachatel zvolí, záleží vždy na reakci jeho oběti a na jeho komunikačních schopnostech. Někdy se pokouší o vybudování milostného vztahu a jindy spíše volí zastrašování oběti.

- B) **Dostupnost obětí** – vzhledem k tomu, že na internetu se v dnešní době pohybuje naprostá většina dětí a mládeže, kdy každý má aspoň nějakou sociální síť nebo komunikační prostředek, je pro útočníky velmi jednoduché vybírat cíle k útoku. Pro pachatele je to o to snazší, že může útoky rozeslat na nespočet různých cílů a čekat, kdo se mu ozve zpět a tímto směrem pak rozvinout svůj útok proti této oběti.

¹³ KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. ISBN 978-80-904920-2-8, str. 93

Dále je takový útok pro pachatele velmi jednoduchý, jelikož ho může provést z jakéhokoliv zařízení ze kteréhokoliv místa na světě.

- C) **Budování „vztahu“** – pokud pachatel zvolí variantu přátelského vztahu s obětí, snaží se s dítětem vybudovat vztah. K tomu mu často slouží informace zjištěné ze sociálních sítí, kde lze dohledat téměř cokoli, co si tam uživatel nastaví. Například lze zjistit, na jakou školu chodí, jaké má koníčky, sourozence, datum narození a podobně. Pachatel se následně za použití těchto informací snaží budit dojem kamaráda, spřízněné duše nebo mentora z důvodu získání plné důvěry.
- D) **Sexuální témata** v komunikaci s dítětem – vzhledem k tomu, že cílem pachatele je jeho vlastní sexuální uspokojení, dojde v jeho komunikaci s dítětem vždy k tomu, že do komunikace vloží určitá sexuální témata. Ať už jde o sdílení jeho tužeb, odkazování na erotickou tematiku, sexuální fantazie nebo zasílání a výměnu intimních fotografií a videí, vždy se to děje s cílem získat nějaký kompromitující materiál na dítě a s cílem snížit zábrany dítěte ve vztahu k sexu.
- E) **Posuzování rizik** – pachatel se během kybergroomingu pokouší zamezit tomu, aby byl odhalen. Proto se často stává, že pachatel komunikuje z různých IP adres, přechází z veřejné komunikace do uzavřené, soukromé a podobně.
- F) **Podvádění** – typickým znakem kybergroomingu je lhaní ze strany pachatele. Pachatel často používá falešný účet, falešné fotografie, uvádí falešné informace a zájmy. Následně se pokouší tímto jednáním získat u oběti pocit bezpečí a sounáležitosti.¹⁴

¹⁴ KOPECKÝ, Kamil. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4861-9, str. 26,27,28

Z těchto rysů je tedy patrné, že kybergrooming prochází určitými vývojovými stádii, kdy si pachatel nejprve vyhlédne svoji oběť, ať už konkrétně, nebo osloví více osob najednou a čeká na nějakou zpětnou reakci. Poté se s obětí za pomoci lhaní a manipulování snaží sblížit a vybudovat určitý druh vztahu a poté se hranice konverzace pokouší posouvat neustále o kousek dále. V optimálním případě dokáže z oběti online získat citlivé informace a materiály (například nahé fotografie, video s intimním a erotickým obsahem samotné oběti) a poté za pomoci těchto materiálů dokáže s obětí lépe manipulovat, ať už tím, že posouvá psychologické hranice oběti v tom, co je normální nebo není, nebo vydíráním získává další a další materiály. Celková snaha poté často vyústí v to, že se pokouší s obětí domluvit na setkání mimo on-line svět. Opět buď dobrovolně (např. zamilování oběti, zvědavost a podobně) nebo nedobrovolně vydíráním a zastrašováním, že některé materiály zveřejní. V časopisu *Psychologie dnes* autor kybergrooming definuje jako: „*Kriminální chování, které má za cíl manipulovat (nejčastěji pomocí falešných profilů na internetu) s lidskou bytostí tak, že z ní útočník vyláká osobní údaje, intimní fotografie či příslib setkání*“¹⁵ V knize *Handbook of internet Crime* uvádí autorka Yvonne Jewkes informaci, že z řady studií v letech 2000–2010 vyšlo najevo, že téměř 75 % takových anonymních kontaktů skončí žádostí o osobní setkání v reálném světě.¹⁶

Konkrétním příkladem v České republice může být případ vrátného, který prostřednictvím kybergroomingu zneužil sedm chlapců:

„Vrátný Pavel Hovorka přes služební internet vyhledával mladistvé chlapce ze sociálně slabšího prostředí, zjišťoval jejich zájmy a sliboval jim peníze nebo splnění jejich přání a za to požadoval jejich nahé fotografie. Pomocí fotografií a prozrazením jejich sexuálního zaměření pak chlapce vydíral a nutil k orálnímu či análnímu sexu. Svou první oběť získal tak, že jí v červenci roku 2005 namluvil, že

¹⁵ *Psychologie dnes* [online]. 2021. Nakladatelství Praha: Portál, 2021 [cit. 2023-01-02]. ISSN 1211-5886, str. 6. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

¹⁶ JEWKES, Yvonne. *Handbook of internet Crime*. [online]. Cullompton: Willan Publishign, 2010. ISBN 978-18-439-2933-8, [cit. 2022-12-18], Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/detail.action?docID=477306>.

vyhrála soutěž „Dítě VIP“. Odměnou byl pobyt v Praze v jeho vrátnici, kde chlapce původem z dětského domova znásilnil. Hovorka využíval k seznamování internetové servery, nejdříve chatoval, pak telefonoval, následovalo pozvání oběti k němu do práce. Soud uznal Hovorku vinným celkem ze sedmi případů pohlavního zneužívání, třinácti případů vydírání. Navíc také ohrožování výchovy mládeže a ze svádění k pohlavnímu styku. Hovorka byl odsouzen na 8 let vězení.¹⁷

Druhým příkladem je případ z Velké Británie z roku 2010, který je nejspíš nejhorším případem Kybergroomingu na území Evropy.

„Peter Chapman, třiatřicetiletý deviant, který byl již v minulosti odsouzen za znásilnění prostitutek, měl být po svém propuštění pod pravidelným dohledem policie. Od dubna roku 2008 se však policii přestal hlásit. Ta po něm vyhlásila celostátní pátrání až v září roku 2009, tedy měsíc před událostí, která stála život 17letou studentku ošetřovatelství Ashleigh Hallovou. V rámci sociální sítě Facebook si Chapman vytvořil falešný profil (udal jméno Peter Cartwright a věk 19 let, nicméně měl vytvořeny i další profily). Pomocí Facebooku navázal kontakt se studentkou ošetřovatelství Ashleigh Hallovou, se kterou si po delší komunikaci domluvil schůzku. Tváří v tvář se jí představil jako otec jejího virtuálního přítele a na izolovaném místě nedaleko Sedgefieldu ji nejdříve znásilnil a pak zardousil. Chapmana policie zadržela během následujícího dne, kdy jej náhodou zastavila v souvislosti s podezřelou registrační značkou jeho auta. Chapman si totiž auto, které bylo policií evidováno v rámci jiného případu, zakoupil na aukčním serveru eBay – netušil, že auto figuruje v policejní databázi. Chapman se k vraždě dívky přiznal bezděčně, nepředpokládal, že jej policie zatkla za podezření ze spáchání vraždy. Po zveřejnění kauzy začaly policii kontaktovat další dívky a také dospělé ženy, které se vizuálně podobaly zavražděné Ashleigh Hallové, a které Chapman rovněž kontaktoval a snažil se je přimět k osobní schůzce. Facebookový profil Chapmana obsahoval přes 3 000 virtuálních přátel = žen ve věkovém rozpětí 13–31 let. Osobní údaje od svých přátel získával také pomocí různých facebookových

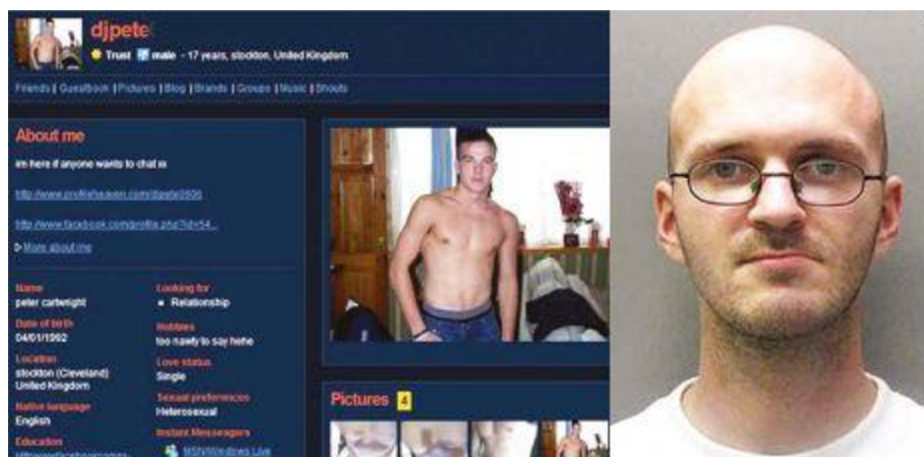
¹⁷Případy kybergroomingu I., [online]. [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: <https://www.e-bezpecni.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/kybergrooming/33-112>

dotazníků, ve kterých se ptal na velmi osobní otázky. Od některých dívek rovněž vylákal citlivé fotografie (ve spodním prádle, pyžamu apod.). Kromě Facebooku Chapman působil i na dalších sociálních sítích – Netlog, Holabox, Profileheaven, Kazoba apod.¹⁸

Chapman byl následně za své jednání odsouzen britskými soudy na doživotí.¹⁹ Na uvedeném případě je jasně vidět nebezpečí na internetu, kdy nezletilá dívka vycházela z přesvědčení, že si píše s mladým pohledným mužem, a že s ním jde i na schůzku. Chapman toho využil a pod legendou, že je otec mladíka, nezletilou vylákal pryč a následně ji znásilnil a zavraždil. Z počtu kontaktů Chapmana je zřejmé, že důvěřivých dívek a žen bylo mnohonásobně více. Je tedy vždy třeba být obezřetný, protože na sociálních sítích se může vydávat kdokoliv za kohokoliv. Níže pro ukázkou a lepší představu, jak lze na internetu klamat falešným profilem a fotkami, přikládám obrázek, kdy na levé straně se nachází falešný profil Petera Chapmana a vpravo jeho faktický vzhled.

Obrázek č. 1 – rozdíl mezi profilem a skutečností dostupný z:

<https://www.pediatricpropraxi.cz/pdfs/ped/2015/05/09.pdf>

¹⁸ KOPECKÝ, Kamil. *Strategie manipulace dětí v online prostředích se zaměřením na tzv. kybergrooming* [online]. *Pediatric pro praxi*. 2015. [cit. 2022-12-19]. Dostupné z:

<https://www.pediatricpropraxi.cz/pdfs/ped/2015/05/09.pdf>

¹⁹ VNOUČEK, Petr. *Facebookový vrah má doživotí. Sociální síť sklízí kritiku* [online]. *Týden.cz*. 2010. [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/media/internet/facebookovy-vrah-ma-do-zivoti-socialni-sit-sklizi-kritiku_161662.html

2.2. Sexting

Dalším typem sexuálního útoku namířeného proti dětem je sexting. Je to specifická forma rizikové komunikace, při které dochází k tomu, že dítě zasílá intimní materiál, nejčastěji fotografie nebo videa s erotickými nebo pornografickými prvky.²⁰ Sexting využívají nejčastěji páry, které spolu komunikují a zasílají si zprávy s erotickým obsahem, nebo vlastní erotické fotografie či videonahrávky s erotickým obsahem. Jde tedy o dobrovolné sdílení intimních materiálů prostřednictvím internetu.²¹ Dokud se tak děje dobrovolně na úrovni partnerů a nikam jinam se to nešíří, tak se nejedná o útok. Problém však spočívá v tom, že cokoliv člověk vypustí na internet nebo zašle jinému člověku, ztrácí nad takovým materiálem absolutní kontrolu. A v případě, že i jeden z páru je dítě nebo mladistvý, je toto ještě rizikovější. V publikaci *Kybernemoc!* autor uvádí: „*jakmile se snímky dostanou do oběhu na síti, je prakticky nemožné nechat je smazat a obnovit soukromí*“.²²

To je celkově problém komunikace na internetu. Pokud něco sdělíme veřejně, není již v našich silách tuto informaci nebo materiál vzít zpět.

Sexting v dětské populaci je o to nebezpečnější, že ho často provozují děti. Ty nedomýšlí fakt, že umístění fotky nebo jiného materiálu na internet se nedá vrátit zpět. Mladé páry dětí si mezi sebou často zasílají intimní materiál s cílem zaujmout svůj protějšek, získat jeho pozornost a obdiv. Pokud ale dojde k tomu, že protějšek některé věci emočně nezvládne, sáhne často po tom, že uvedený explicitní materiál poskytne dále a přepošle ho v rámci kamarádů nebo volně na internet jako formu pomsty.

U dětí je sexting definován autorem článku v časopisu *Psychologie dnes* 2016: „*Za sexting označujeme situace, kdy děti, často dobrovolně, fotí nebo*

²⁰ Projekt E-bezpečí [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/>

²¹ *Sexting*. e-bezpeci.cz [online]. 2019. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/trivium-projektu-ebezpeci/71-trivium/1422-co-je-sexting>

²² SPITZER, Manfred. *Kybernemoc!: jak nám digitalizovaný život ničí zdraví*. Přeložil Iva KRATOCHVÍLOVÁ. Brno: Host - vydavatelství, 2016. ISBN 978-80-7491-792-9., str. 244

*natáčejí záznamy, na nichž pózují nahé nebo ve vyzývavých polohách. Jakmile ovšem takový materiál vznikne, stává se potencionálním rizikem.*²³

Hranice mezi tím, co je v pořádku a co již v pořádku není, je v tomto případě evidentně velmi tenká. Dále je také potřeba si uvědomit, že pokud si dítě mladší 18 let pořizuje snímky nebo videa erotického zaměření, popřípadě v erotických pózách, může se paradoxně tímto dopouštět protiprávního jednání výroby dětské pornografie. A pokud následně tento materiál sdílí s někým dalším, může se dopouštět protiprávního jednání šíření dětské pornografie.²⁴ Tyto skutečnosti jsou v České republice poměrně paradoxní, vezmeme-li v úvahu, že je zde legální pohlavní styk lidí od věku 15ti let, ale pokud si takový pár mezi sebou zašle nějaký snímek, na kterém je některý z účastníků, který nedovršil věk 18ti let, automaticky se z nich stávají pachatelé TČ. Právní řád je v tomto celkem jasný, reálně se však podobným způsobem běžně příliš nepostupuje.

V uvedené problematice provedl Kamil Kopecný v roce 2012 výzkum, kdy se ptal široké veřejnosti na to, zda sexting vnímají jako rizikové chování. Více než 50 % všech odpovídajících respondentů uvedlo, že opravdu sexting vnímají jako rizikové chování.²⁵ Je důležité říct, že v této publikaci Kopecný za sexting označuje: *„elektronické rozesílání textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií – zejména internetu.*²⁶

Největším problémem sextingu u dětí je jeho propojenost s dalšími sexuálními útoky na internetu, jako je právě zmíněný kybergrooming nebo určitá forma kyberšikany. Každopádně se dá shrnout, že sexting u dětí a mladistvých je velmi rizikový a je třeba řádné osvěty u dětí, aby věděly, jakého rizika se dopouští, když nějaký takový svůj nebo cizí materiál posílají dále. Tato povinnost je v první řadě na straně rodičů. Jak je shrnuto na webových stránkách www.sexting.cz:

²³ *Psychologie dnes* [online]. 2016. nakladatelství Praha: Portál, 2016 [cit. 2023-01-02]. ISSN 1211-5886, str. 29. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

²⁴ *Psychologie dnes* [online]. 2016. nakladatelství Praha: Portál, 2016 [cit. 2023-01-02]. ISSN 1211-5886, str. 29. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

²⁵ KOPECKÝ, Kamil. *Rizika internetové komunikace v teorii a praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3571-8, str. 29

²⁶ KOPECKÝ, Kamil. *Rizika internetové komunikace v teorii a praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3571-8, str. 25

„Sexting podporuje šíření pornografie mladistvých a dětí, které je celosvětově zakázáno. V České republice již byla zaznamenána řada případů sextingu, řadu z nich lze posuzovat právě jako šíření dětské pornografie.“²⁷ Propojenost s dalšími útoky nebo hrozbami vůči dětem uvádí i autor článku v Hospodářských novinách: „Děti, které takzvaný sexting provozují, se stávají často oběťmi kyberšikany ve formě vydírání a vyhrožování, které v řadě případů končí i zneužitím dítěte nebo jeho sebevraždou.“²⁸

Konkrétním příkladem dětské oběti v případě výše uvedeného sextingu může být příběh 17leté Andrei:

„Před 6 měsíci jsem se seznámila s 19letým klukem, přes Facebook jsme si psali pořád víc a víc... Došlo to až k tomu, že jsme si vzájemně posílali i nahé fotky. Už dřív jsem to chtěla ukončit, ale on mi vyhrožoval, že ty mé fotky rozešle úplně všem. Rodičům jsem se bohužel nesvěřila, dneska když jsem mu od 19:30 neodepisovala, přišel až k nám domů. Rodiče nevěděli, o koho jde, proto mu řekli, že nejsem doma a jsem na maturitním plese. On byl schopný přijet za mnou a vyhrožovat mi před všemi venku před divadlem. Když jsem se vrátila v noci domů, psal mi sprosté nadávky.“²⁹

2.3. Revenge porn

Dalším druhem sexuálního násilí na internetu směřujícího proti dětské populaci, je útok nazývaný se revenge porn. Doslovný překlad z anglických dvou slov revenge a porn je odplata pornem. Je to problematika, která se samozřejmě nedotýká pouze dětí, ale i dospělých. V případě dětí se ale vždy bude jednat o trestnou činnost, jelikož se tím pachatel dopouští trestného činu šíření dětské pornografie.

²⁷ *Co je sexting* [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.sexting.cz

²⁸ *Hospodářské noviny: deník pro ekonomiku a politiku* [online]. 2015. Praha: Economia, 2015. [cit. 2023-01-02], ISSN 0862-9587, str. 2. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

²⁹ KOPECKÝ, Kamil. *Počet případů sextingu trvale roste – uživatelé dělají stále stejné chyby* [online]. 2016. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jev-y-spojene-s-online-komunikaci/sexting/1206-2016-12-16-12-30-49>

Revenge porn je tedy určitá varianta sexuálního útoku, kdy expartner nebo expartnerka po emocionálně nezvládnutém rozchodu využije intimních materiálů (textové, obrazové, video), které získal v době jejich vztahu dobrovolně a tyto využije jako pomstu za svoji křivdu nebo jen kvůli uspokojení svého ega. Ve výsledku to tedy vypadá tak, že expartner veřejně nebo mezi další lidi rozšíří uvedený intimní materiál, kdy tento materiál rozšíří kvůli ponížení nebo zostuzení bývalého partnera. V časopisu magazín HN autor článku uvedl takovou definici tohoto útoku, která zní, že revenge porn: „*je pomsta bývalému partnerovi nebo partnerce tím, že se zveřejní jeho/její intimní fotografie*“³⁰ Aleš Završník ve svém díle *Kyberkriminalita* tento pojem uvádí trochu širším pohledem, kdy píše, že sexuální útok zvaný revenge porn je situace: „*kdy bývalý sexuální partner nebo partnerka zveřejní choulostivý materiál ze mstivých důvodů*“³¹

Ne vždy je ale hlavním cílem útočníka se pomstít bývalému partnerovi. Často se může také jednat o způsob vydírání, kdy se pachatel snaží získat druhého zpět. Ať už se však jedná o pomstu nebo vydírání, jedna věc bude vždy stejná. Pokud totiž útočník materiál zveřejní, nebo ho poskytne dál, bude tento materiál na internetu a v kyberprostoru neustále a nikdy to již nelze vrátit zpět. V obětech to následně může zanechat nesmazatelnou stopu, protože dochází v první řadě ke ztrátě důvěry a ve druhé řadě k pocitům zrady. V ČR v současné době žádná konkrétní trestní úprava k tomuto typu útoku není a bylo by tedy možné ho právně zařadit pod některé stávající zákony, ať už na ochranu dětí nebo ochranu osobnosti. V případě, že se jedná o materiál, na kterém se nachází osoba mladší 18 let, je právní úprava naprosto jasná – šíření dětské pornografie. V některých zemích je tento konkrétní útok zahrnut jako samostatný trestný čin a tím se vlády těchto zemí snaží o potírání uvedeného problému přímější cestou. Například v zemích jako USA nebo Velká Británie již za takové jednání bylo několik lidí odsouzeno.³²

³⁰ *Víkend: magazín HN* [online]. 2014. Praha: Economia, 2015 [cit. 2023-01-02]., str. 4. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

³¹ ZAVRŠNÍK, Aleš. *Kyberkriminalita*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-758-5, str. 28

³² *Sedmá generace: společensko-ekologický měsíčník* [online]. 2017. Brno: Hnutí Duha - přátelé Země, 2017 [cit. 2023-01-02]. ISSN 1212-0499, str. 46. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

Pachatelé takového útoku snímky zveřejňují buď prostřednictvím svých kamarádů a známých nebo právě přes internet. Zveřejnění může proběhnout přes uměle vytvořeno doménu nebo přes Facebook, Youtube a obdobné sociální sítě. Nezřídka kdy pachatel využije i přímější cestu a materiál rozešle například prostřednictvím emailu, Whatsupu nebo Messengeru konkrétním uživatelům. Jak už jsem ale v práci výše zmiňoval, pokud je na obrazovém materiálu osoba mladší 18ti let, je pachatel automaticky podezřelý z trestného činu šíření dětské pornografie. Pachatelé často následky svého chování nedomyšlí. Ve chvíli, kdy materiál zveřejňují, je jejich myšlení zpravidla zastřeno naštváním nebo vlastním ublížením. Mnozí z pachatelů by se pravděpodobně takového jednání nedopustili, kdyby se na celou věc dokázali podívat s odstupem. V tomto ohledu však internet udržuje svoje pravidla – co se jednou na internet umístí, již nejde nikdy vzít zpět.

Jsou samozřejmě situace, kdy se nejedná o pomstu, ale o to, že se někdo dostane k daným materiálům náhodou a zveřejní je bez dalšího plánu. V tu chvíli však celá věc postrádá právě ten úmysl pomsty a nejedná se tedy o tento typ útoku. Pokud by však během takového zveřejnění nebo před zveřejněním došlo ke kontaktování oběti s úmyslem na ni působit a vydírat ji nějakým způsobem, lze se již bavit o jiném sexuálním útoku zvaném Sextortion.

2.4. Sextortion

Sextortion je více promyšlený druh útoku než revenge porn. Už jen z toho důvodu, že primárním cílem není ponížení nebo zesměšnění oběti, ale cílem je něco od oběti získat. Jak uvedl autor článku v časopisu Společenský týdeník: „Sextortion je sofistikovanější varianta, kdy se dá potencionální oběti jasně najevo, že je taková fotka (či video) [intimní materiál – pozn. autora] k dispozici – a následuje vydírání.“³³

Sextortion jako takový lze dělit na dvě kategorie. První z nich je zaměřená na konkrétní osobu. Pachatel se tedy zaměří na konkrétní osobu oběti, začne si s touto osobu psát a pod fiktivní záminkou se snaží získat kompromitující materiál (eroticky laděné fotografie, video masturbace a podobně) a po získání probíhá

³³ Společenský týdeník [online]. 2017. Praha: Ringier ČR, 2017 [cit. 2023-03-06]. ISSN 0862-6634, str. 70. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

vydírání. Ať už finanční za účelem nezveřejnění získaného materiálu na internetu, nebo s cílem získat další materiály, popřípadě realizovat osobní schůzku.

Druhým typem takového útoku je forma, kdy je útok adresovaný komukoliv. V tomto případě uživateli přijde určitá zpráva nebo email, na kterém útočník uvádí lživě, že má kompromitující materiály například z webkamery nebo z osobního počítače uživatele a následně vyžaduje zpravidla finanční plnění za slib, že dané materiály nezveřejní.³⁴

V případě, že se daný útok týká nezletilých dětí, je často právě sextortion součástí samotného kybergroomingu. Tím, že je dítě více naivní a důvěřivé, tak primárním cílem útočníka je z něj vylákat nějaký materiál, který již následně použije k vylákání dalších materiálů. Dále za jeho pomoci dokáže dítě směřovat ke stylu chování, které od něj požaduje, a na které ve svém útoku cílí. Častým cílem je jen získání dalšího materiálu, často však je cílem takového útočníka i navázat kontakt s dítětem osobně, mimo kyberprostor v reálném světě. Takové setkání pak velmi často končí sexuálním zneužitím dítěte nebo jiným, společensky škodlivým způsobem. Navázání kontaktu s dítětem za účelem získání kompromitujících materiálů probíhá nejčastěji pod fiktivní legendou, kdy se pachatel často vydává za dítě, ženu nebo případného budoucího partnera, aby získal náklonnost oběti hned od začátku.

Jak uvedl Kopecký v knize Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu: „*Sextortion patří k nejvíce nebezpečným formám internetových útoků na děti.*“³⁵

3. Typy pachatelů sexuálního násilí vůči dětem na internetu

Jednotlivých útoků proti dětem se mohou dopouštět různé osoby s různým zájmem a motivací. Mohou to být osoby různého věku, různého společenského postavení a rozdílného intelektu. Mohou to být také osoby různého pohlaví, i když mužské pohlaví v pozici pachatele výrazně převládá.

³⁴ KOPECKÝ, Kamil. *Co je sextortion*. [online] 2021. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/71-trivium/2421-co-je-sex-tortion>

³⁵KOPECKÝ, Kamil. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4861-9, str. 88

Pokud bychom se tedy podívali na rozdělení z hlediska věku, tak se může jednat o pachatele jak dospělého, tak i věku nezletilého. Útoky nezletilých dětí na své vrstevníky jsou velmi častým případem a jsou často horší než útoky dospělých právě proto, že si buď nezletilý pachatel neuvědomuje následky svého chování, nebo si naopak následky uvědomuje a s tím si uvědomuje i svou teoretickou beztrestnost s ohledem na jeho nízký věk a případnou trestní nestíhatelnost. Dle trestního zákoníku je totiž trestně odpovědným pachatelem ten, jenž dovršil patnáctý rok věku.³⁶ U dětských pachatelů je motivací zpravidla vlastní zisk. Může se jednat o získání pozornosti, určitých citů jiné osoby nebo prostě jen nějakých intimních materiálů pro vlastní uspokojení. Dále se zde velmi často jedná o prvek pomsty, popřípadě o určitý druh kyberšikany, kdy nezletilý získané materiály využívá proti osobě s cílem jí co nejvíce ublížit.

Pokud se podívám na rozdělení dospělých pachatelů, lze takové pachatele dělit různými způsoby. Šárka Blatníková ve své publikaci *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí* uvádí:

„Pachatele sexuálního zneužívání dětí lze v obecné rovině rozdělit na nedeviantní (neparafilní) pachatele, kteří často využívají dítě jako náhradní objekt, když nemají „přístup“ k dospělému sexuálnímu partnerovi a deviantní (parafilní) pachatele – pedofilní, tedy trvale zaměřené na děti jako objekty svého sexuálního zájmu.“³⁷

Pokud se tedy podíváme na takové rozdělení, je možné pachatele rozdělit na pachatele s určitou deviací (pedofil, sadista a podobně) a na pachatele bez deviace, kteří takovou deviací netrpí. Pedofilie je v knize *Děti a online rizika* definovaná takto: *„Pedofilové jsou lidé, kteří preferují fyzickou nezralost objektu, tedy nepřítomnost sekundárních pohlavních znaků.“³⁸* Pedofil je osoba, která dítě miluje a není v jeho zájmu dítěti jakkoliv fyzicky ublížit, proto u pravých pedofilů zpravidla nikdy nedochází k žádné praktice, která by mohla být bolestivá, např. k penetraci při styku s dítětem. Bolest dítěte by pro něj totiž nebyla vzrušením a

³⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění, §25

³⁷ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-091-5, str. 35

³⁸ KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. ISBN 978-80-904920-2-8, str. 98

došlo by k tomu, že by dítě nebylo již jeho erotickým objektem. Pokud k něčemu takovému dojde, jedná se vždy o kombinovanou deviaci, tzv. pedofilní sadismus.³⁹

Blatníková dále rozděluje jednotlivé typy pachatelů sexuálního násilí na:

- **Pedofilní pachatelé** – pro tyto pachatele je primárním cílem vztah s dítětem, dopisování, intimní rozhovory, nebo vztah na principu „škádlení“. V případě osobního setkání se jedná spíše o lehčí formy sexuálního násilí, jako je mazlení nebo hlazení. Jejich zájmem není dítěti jakkoliv ublížit, jeho preference je na děti od 5-12 let.
- **Preferenční pachatelé** – tento typ pachatele je sexuálně přitahován dítětem v pubertálním nebo postpubertálním věku, kdy jsou již vyvinuty sekundární pohlavní znaky. Jde často o lidi, kteří u dětí vyhledávají jejich nezkušenost, nezralost nebo nižší dětské sebevědomí. K dětským obětem přistupují podobně jako k dospělému.
- **Situační pachatelé** – tento typ pachatele děti primárně aktivně nevyhledává. Děti oslovují v náhodných situacích, kdy je to pro ně výhodné a snazší, než oslovovat dospělé. Velkou roli v tom hraje i lehčí obtížnost kontaktu dětských uživatelů a menší riziko prozrazení nebo následků. Jejich jednání je často doplněno o užívání alkoholu nebo návykových látek.
- **Obchodník s dětmi** – tento pachatel nemá jako primární zájem sexuální uspokojení, ale svůj vlastní zisk. V dané věci často vystupuje jako organizátor nebo prostředník a často je součástí větší organizované skupiny.⁴⁰

³⁹ ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-86131-44-0, str. 68

⁴⁰ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-091-5, Str. 41-42

Když bych tedy shrnul jednotlivé typy pachatelů sexuálního násilí na internetu, tak existují osoby trpící pedofilií (primární zájem na prožitek s dítětem). Dále osoby, které preferují nezletilé v náctiletém věku, kdy tyto objekty preferují kvůli jejich naivitě, nezkušenosti nebo z obdobných důvodů. Dále se jedná o situační pachatele, kteří pouze využívají danou situaci. Dítě pro ně není primárním cílem, ale když mají příležitost, tak ji využijí. A posledním typem jsou zde obchodníci s dětmi neboli kuplíři, kteří děti oslovují a vyhledávají se záměrem získat určitý zisk, přičemž jim je jedno, jaké trápení dítěti svým jednáním přivodí.

Motivace útočníků je tedy různá. V některých případech pramení z hamižnosti, někdy ze sexuálního pudu a jindy zase z prožitků v minulosti a z jejich vlastního dětství. Žádný z pachatelů však své jednání, ať už pramení z čehokoliv, nemůže ničím obhájit. Jak uvedl Carlos A. Arnaldo v knize *Child Abuse on the internet*, tak největším problémem je právě fakt, že pachatel se může díky internetu vydávat za člena skupiny dospívajících a tím způsobem proniknout do soukromého světa dítěte.⁴¹

Všeobecně motivace útočníků jako jednotlivců ve věci sexuálního násilí vychází nejčastěji ze sexuálního pudu, který je nutí k útokům vůči dětem. Z provedených studií autorů v časopisu *Social Work* vyplývá, že pro pachatele se dítě zpravidla při útoku stává pouze předmětem sexuálního uspokojení.⁴²

Na rozdíl od tohoto směru se z pohledu adolescentního pachatele sexuálního násilí může jednat o osobu, která se do sexuálního násilí zapojí v důsledku osobních faktorů, jako je třeba nespokojenost se současnou osobností, ranné sexualizované zkušenosti nebo špatná socializace adolescentů. Na základě svých problémových zkušeností následně získává uspokojení prostřednictvím internetu, kde vyhledává kontakt s nezletilými za účelem vlastního uspokojení.⁴³

V této práci se chci zaměřit i na možnost profilování pachatele, kdy tato disciplína není možná bez důkladné znalosti typů pachatelů a jejich motivace. Jak uvádí autoři v článku „Trauma, Violence & Abuse“ tak internetový pachatelé

⁴¹ ARNALDO, Carlos A. *Child abuse on the internet: ending the silence*. Paris: UNESCO Pub., c2001. ISBN 92-3-103728-5, str. 81

⁴² GILGUN, Jane F. a Teresa M. CONNOR. *Social Work: How Perpetrators View Child Sexual Abuse* [online]. 1989(34) [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23715306>

⁴³ KLOESS, Juliane A. *Trauma, Violence & Abuse: Online Child Sexual Exploitation: Prevalence, Process, and Offender Characteristics* [online]. 2014,(2) [cit. 2023-02-26], str. 132. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26638341>

sexuálního násilí se od pachatelů takového násilí v reálném světě určitými vlastnostmi liší. Autoři zjistili, že pachatelé on-line sexuálních útoků jsou většinou bělošští muži, mladší než běžný typ pachatelů a jsou častěji nezaměstnaní. Co se týče vzdělání, tak v této oblasti nebylo zjištěno výrazného rozdílu. Kde byl však zjištěn hlavní rozdíl, tak to v minulosti pachatelů. On-line pachatelé měli statisticky méně předchozích zkušeností s kontaktní trestnou činností a celkově se v menší míře zapojovali do další trestné činnosti. Může to tedy vypovídat o jejich větší sebekontrolě a menší impulsivnosti.⁴⁴

Co se týká pedofilních pachatelů, tak o těchto Small, Jamie L. v časopisu *Law & Society Review* uvádí, že velkou částí populace jsou tyto osoby považovány jako nenapravitelní s velkou rizikovostí k opakování svého chování. Tedy v případě profilování pachatele je třeba přihlížet i k možnému opakování této trestné činnosti konkrétními typy pachatelů.⁴⁵

Všechny tyto výše popsané typy pachatelů sexuálního násilí vůči dětem na internetu je pro vyšetřování jednotlivých trestných činů nezbytné znát. Díky znalosti charakteristik jednotlivých pachatelů lze následně za pomoci psychologie a dalších vědních disciplín jako je psychiatrie, sociologie, demografie a další, profilovat předpokládaný typ pachatele s ohledem na jeho motivaci, příležitost nebo způsob provedení.⁴⁶

4. Typy obětí s ohledem na věk, syndrom CAN

V minulé kapitole jsem rozebral jednotlivé typy pachatelů a jejich motivaci a jejich zájem kontaktu s dítětem. V této kapitole bych rád určil jednotlivé typy obětí s ohledem na věk a dále s ohledem na syndrom CAN.

⁴⁴ KLOESS, Juliane A. *Trauma, Violence & Abuse: Online Child Sexual Exploitation: Prevalence, Process, and Offender Characteristics* [online]. 2014,(2) [cit. 2023-02-26], str. 134.

Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26638341>

⁴⁵ SMALL, Jamie L. *Law & Society Review: Classing Sex Offenders: How Prosecutors and Defense Attorneys Differentiate Men Accused of Sexual Assault* [online]. 2015, 49 [cit. 2023-02-26].

Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43670464>

⁴⁶ BARTOŠ, Jaromír. *Psychologické profilování pachatele* [online]. 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, HTF - Ústav východního křesťanství. Vedoucí práce Luptáková, Marina. [cit. 2022-12-29].

Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/18422>

Obětí sexuálního útoku na internetu se může stát každé dítě, které aktivně využívá internet. V dnešní době je naprosto běžné, že pětileté dítě umí s mobilním telefonem nebo s počítačem kolikrát lépe než jeho dospělí uživatelé. Není ani výjimkou, že rodiče své děti nechávají bez dozoru na internetu již od šesti let, kdy například počítač využívají pro práci do školy. Během toho se však dostávají na stránky, které mohou být závadové. Dále si často děti zařizují účty na sociálních sítích, jako je například Whatsup a Facebook. Na těchto sítích vytvářejí uzavřené a otevřené skupinky svých kamarádů a spolužáků. Již v tuto chvíli je však riziko útoku, který by mohl směřovat proti nim, velmi vysoké. Rodiče často zapomínají na určitou prevenci v komunikaci s dítětem, na vysvětlení, jak funguje virtuální svět a jak je třeba přistupovat ke kyberprostoru. Dále často nerespektují věkové omezení některých sociálních sítí. Například na sociální síti Facebook lze zřídit profil uživatele až od věku třinácti let. Pokud však uživatel odsouhlasí, že je starší, nikdo již jeho reálný věk nezjišťuje a pak je možné na těchto sítích vidět i žáky 1. stupně základních škol, ve výjimečných případech i děti z mateřských škol.

Jednotlivé oběti lze tedy rozdělit dle věkových kategorií, kdy pro účely této práce jsem zvolil následující rozdělení:

- **Dítě na 1. stupni základní školy** – v tomto období se děti zpravidla seznamují s internetem, jak a kdy ho používat. Jejich postoje vůči ostatním jsou velice důvěřivé a je zde třeba velkého důrazu na prevenci a informovanost. S dítětem je potřeba jednotlivé kroky rozebírat, vysvětlovat mu to na jednoduchých názorných příkladech a nastavit mu základní ochranu před útoky na internetu. Dále je třeba monitorovat jeho pohyb na internetu. Dítě v tomto období nedokáže příliš přemýšlet o důsledcích svého chování a často napodobuje chování svých vrstevníků. Tato skupina je dle mého názoru spíše méně ohrožená právě pro jejich omezený přístup na internet a určitý typ kontroly ze strany dospělých.
- **Dítě na 2. stupni základní školy** – v tomto období si již většina dětí uvědomuje určitý typ následků, avšak jejich důvěřivost a

absence důležitých zkušeností z nich dělá optimální cíl pro pachatele útoků sexuálního násilí. Jejich přístup k internetu je často neomezený, a proto je pro pachatele celkem snadné s ním navázat kontakt. Dalším aspektem je i to, že v tomto období dochází k velké potřebě sociální interakce, což vede k tomu, že si děti zřizují účty na různých sociálních platformách a komunikují se svými vrstevníky. Toto období je tedy pro pachatele některých útoků nejvhodnější a ze všech tří typů skupin případných obětí bych tuto skupinu označil jako nejrizikovější.

- **Dítě ve věku střední školy** – v tomto věku má již mnoho dětí určitou představu toho, co se na internetu děje a jaká jsou zde rizika. Často však taková varování cíleně přecházejí s tím, že jim se nic podobného stát nemůže, a že jsou dostatečně chytrí na to, aby takový útok odhalili. Tato skupina má již určité životní zkušenosti a informace, avšak často jsou v tzv. období vzdoru, kdy takové informace berou spíše jako zbytečné rady rodičů a jiných autorit. Tato skupina je dle mého názoru druhou nejrizikovější skupinou.

Uvedené dělení nelze brát úplně jako konečné, spíše orientační právě dle věkové kategorie dítěte. Oběťmi se totiž mohou stát děti napříč těmito kategoriím. V publikaci *Děti a online rizika* autorka poukazuje na nejohroženější skupiny právě z takového pohledu: „Z hlediska věku a pohlaví jsou nejčastějšími oběťmi sexuálního násilí pubertální dívky mezi 13 až 17 lety. Oběťmi online sexuálního zneužívání a vykořisťování jsou nejčastěji ženy.“⁴⁷ Takové rozdělení tedy zasahuje jak do druhé, tak i do třetí věkové skupiny.

Dítě, které je obětí sexuálního útoku na internetu, může být často postihnuto syndromem týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte. Tento

⁴⁷ KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. ISBN 978-80-904920-2-8, str. 96

syndrom se ve světě používá pod zkratkou CAN (Child Abuse and Neglect).⁴⁸ Sexuální zneužívání, ať už v reálném světě nebo na internetu, je zařazeno mezi sedm základních forem syndromu CAN Zdravotní komisí Rady Evropy z roku 1992.⁴⁹

Toto označení se začalo používat ve druhé polovině 20. století, kdy byla potřeba definovat, co je to týrané dítě a jak na takové chování pachatele přijít. Dále bylo třeba změnit přístup k těmto obětem. U nás se syndromem CAN od 70. let zabývá prof. Dunovský.⁵⁰

Jednou z forem syndromu CAN je právě i sexuální násilí. V případě, že se tedy dítě stane obětí tohoto jednání, může u něj dojít k syndromu CAN. Ten se projevuje různými reakcemi, jako je například zvýšená agrese, špatný prospěch ve škole, deprese, fobie, sklony k sebepoškozování, užívání návykových látek, různé akutní bolesti, popřípadě poruchy sexuálního chování.⁵¹

V případě, že se tedy setkáme s takovými reakcemi u dítěte, je třeba se snažit zjistit, z čeho pramení a nabídnout mu pomocnou ruku. Pokud se dítě stane obětí takového jednání a uzavře se do sebe a nikoho k sobě nepustí, je to zpravidla problém, který se řeší mnohem hůře než v době, kdy bylo schopné a ochotné o celé věci mluvit a s někým ji řešit.

5. Legislativa České republiky

Postupem času, jak se kriminalita začala prolínat do kyberprostoru a pachatelé různých trestných činů začali využívat toho, že internet nerespektuje žádné hranice, bylo třeba začít s kyberkriminalitou bojovat cíleně v celoevropském měřítku. Nejvýznamnějším právním dokumentem byla Úmluva Rady Evropy č. 185 o kybernetické kriminalitě ze dne 23. listopadu 2001. Dále je to dodatkový protokol

⁴⁸ SLANÝ, Jaroslav. *Syndrom CAN: (syndrom týraného dítěte)*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008. ISBN 978-80-7368-474-7, str. 13

⁴⁹ PRESSLEROVÁ, Pavla. *Syndrom CAN*. [online]. 2022. [cit. 2022-12-21]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/syndrom-can>

⁵⁰ HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Násilí na dětech – syndrom CAN*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-78-4, str. 6

⁵¹ MYDLÍKOVÁ, Eva, Jaroslav SLANÝ a Mariana KOVÁČOVÁ. *Diagnostika syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. Přeložil Milada HOLÍČKOVÁ. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1834-0, str. 32

Rady Evropy č. 189 k Úmluvě o kyberkriminalitě, kde jsou uvedeny další trestné činy, které nejsou obsaženy v předchozí Úmluvě a také směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropy 2011/93/EU1 ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii.⁵²

V České republice se sexuálně motivovanými trestnými činy zaobírá zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, který ovšem pojem kyberkriminalita nezná a není v něm vůbec zaveden. Většinu skutků, které však pachatelé sexuálního násilí na internetu směřují proti dětem, lze zařadit pod stávající trestné činy, jelikož naplňují skutkovou podstatu těchto činů. Jedná se například o tyto trestné činy:

- § 168 TZ Obchodování s lidmi
- § 171 TZ Omezování osobní svobody
- § 175 TZ Vydírání
- § 185 TZ Znásilnění
- § 186 TZ Sexuální nátlak
- § 187 TZ Pohlavní zneužívání
- § 189 TZ Kuplířství
- § 191 TZ Šíření pornografie
- § 192 TZ Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
- § 193 TZ Zneužití dítěte k výrobě pornografie
- § 193a TZ Účast na pornografickém představení
- § 193b TZ Navazování nedovolených kontaktů s dítětem
- § 201 TZ Ohrožování výchovy dítěte
- § 202 TZ Svádění k pohlavnímu styku⁵³

To, že pachatel spáchá trestný čin na dítěti, je ve většině případů výrazně přitěžující okolností a pachateli tedy hrozí výrazně vyšší trest.

⁵² SVOBODOVÁ, Hana. *Diplomová práce na téma Kyberkriminalita a její obraz v médiích v souvislosti s odvětvím dokumentu V síti*. [online]. 2020. [cit. 2022-12-21]. str. 13–14. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/121526/120370469.pdf?sequence=1>

⁵³ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění

6. Prevence

Prevenčí se v oblasti sexuálního násilí na internetu zabývá v České republice spousta různých organizací nebo subjektů. Níže uvádím ty nejznámější:

- **Linka bezpečí** – vznikla 1.9. 1994 jako druhá linka v Evropě svého druhu. Její primární zaměření je pomoc dětem a studentům v náročných životních situacích. Postupně pronikli i na internet a v současné době provozují jak telefonní linku, tak i internetový chat. V uvedené problematice se snaží pomáhat s vyřešením probíhajících nebo proběhlých internetových útoků na děti. Zároveň se ale také podílí velkou měrou na osvětě a prevenci v problematice sexuálního násilí na internetu.⁵⁴
- **Bílý kruh bezpečí** – poskytuje bezplatnou pomoc obětem trestných činů, mezi nimi i dětským obětem trestných činů na internetu v oblasti sexuálního násilí. Pomoc poskytují odborně způsobilí poradci, především právníci, psychologové a sociální pracovníci. Poradny mají v devíti krajích České republiky.⁵⁵
- **Projekt e-bepečí** – jedná se o celorepublikový projekt zaměřený primárně na kyberkriminalitu vůči dětem a rizikovým skupinám. Je realizován Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého ve spolupráci s dalšími organizacemi. Pořádá přednášky, preventivní akce a provozuje informační portál www.e-bezpeci.cz. Projekt funguje již od roku 2008.⁵⁶
- **Projekt dokumentárního filmu V síti** – tento dokumentární film autorské dvojice Víta Klusáka a Barbory Chalupové vzniká v rámci osvětové kampaně V síti, kdy upozorňuje na nebezpečí času, který děti tráví nezajištěně na internetu a na sociálních sítích. Ve filmu jde o to, že se tři dospělá herečky s dětskými rysy

⁵⁴ Linka bezpečí [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.linkabezpeci.cz/o-nas

⁵⁵ Bílý Kruh Bezpečí [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/>

⁵⁶ Projekt e-bepečí [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.e-bezpeci.cz

vydávají za dvanáctileté dívky a následně zjišťují, kolik mají nevyžádaného kontaktu od různých dospělých osob se sexuálním podtextem. Natáčení probíhalo za asistence ředitelky Linky důvěry, psycholožky, sexuoložky a právníka.⁵⁷ Po odvysílání tohoto filmu se téma sexuálních predátorů začalo velmi diskutovat a spousta organizací a státních orgánů na tento film zareagovalo konkrétními kroky na ochranu dětí.

- **Policie České republiky** – vzhledem k zaměření diplomové práce je třeba zmínit Policii České republiky, která se velkou měrou podílí na prevenci. V roce 2022 stojí například za zmínku projekt *To nevymažeš*, na kterém se podílela Policie České republiky spolu se společnostmi ESET a SafeKidsOnline. V projektu se jedná hlavně o pomoc a osvětu mezi rodiči, aby pochopili nebezpečí na internetu, které hrozí jejich dětem a dokázali jim pomoci se tomu vyhnout.⁵⁸ Dále se podílí na dalších projektech a pořádá přednášky a preventivní akce ve školách a podobných zařízeních. Dále se významně podílí na zjišťování trestné činnosti na internetu v oblasti sexuálního násilí vůči dětem a její zásadní úkol je objasňování a vyšetřování takových trestných činů.⁵⁹

Jak jsem již uvedl, prevencí a uvedenou problematikou se zabývá spousta dalších institucí a projektů. Problém sexuálního násilí na internetu, které směřuje proti dětem, je po odvysílání filmu *V síti* velmi diskutované téma. Dá se tedy očekávat, že preventivní programy budou nabývat na intenzitě se snahou ochránit naše děti od sexuálních predátorů na internetu.

Policie ČR se na prevenci podílí velkou měrou, a to jak plošně, právě třeba projektem *tonevymazeš.cz*, tak i další přednáškovou činností a programy. V jaké

⁵⁷ Projekt *V síti* [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.vsitifilm.cz

⁵⁸ Projekt *tonevymazes* [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/www.tonevymazes.cz>

⁵⁹ Policie ČR [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.policie.cz

míře se však na této prevenci opravdu podílí a jakým konkrétním způsobem, to budu zjišťovat v praktické části této práce.

Zhodnocení teoretické části:

V teoretické části této práce jsem shrnul nejprve pojem kyberprostoru, jeho definování z dostupných zdrojů a jeho primární znaky. Následně jsem na to navázal poukázáním na kyberkriminalitu, její problematiku a specifičnost. Poté jsem v teoretické části rozebral vybrané sexuální útoky, které můžou směřovat vůči dětem jako obětem. Jednalo se o kybergrooming, sexting, revenge porn a sextortion. Poté jsem poukázal na jednotlivé typy pachatelů sexuálního násilí a rozdělil je do konkrétních kategorií. Dále jsem z dostupné literatury nastínil typy obětí s ohledem na jejich věk a vysvětlení pojmu syndromu CAN, tedy syndromu týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte. Dále jsem zmínil legislativu České republiky a to, jaké trestné činy lze v sexuální násilí na internetu spatřovat. Teoretickou část jsem zakončil uvedením organizací, které se zabývají prevencí takového násilí vůči dětem a jejich krátkého představení. V závěru jsem uvedl typ prevence, který dle dostupných zdrojů pořádá Policie ČR. V teoretické části jsem došel k názoru, že Policie České republiky se na zjišťování, odhalování, objasňování a v neposlední řadě i na prevenci daného sexuálního násilí významnou měrou podílí. Její konkrétní úlohu v této problematice budu dále zjišťovat a porovnávat v praktické části práce.

Praktická část

7. Analýza současné úlohy Policie České republiky ve vztahu k sexuálnímu násilí na internetu směřujícímu vůči dětem

V praktické části této práce navážu na část teoretickou, kdy se budu zabývat analyzováním a objasněním hlavního cíle této práce, a to zjistit současnou

úlohu Policie České republiky ve zjišťování, odhalování a objasňování trestné činnosti na úseku sexuálního násilí na internetu směřujícího proti dětem jako oběti tohoto násilí a dále ke zjištění faktického stavu prevenčních programů ze strany policie s přihlédnutím ke spolupráci s rodiči a zákonnými zástupci nezletilých. K tomu metodicky využiji dva strukturované rozhovory s policisty ze základních článku policie z blíže neupřesněného místního a obvodního oddělení Policie ČR. Dále metodicky využiji strukturovaný rozhovor s policistou ze služby kriminální policie a vyšetřování z blíže neupřesněného oddělení hlavního města Prahy se zaměřením na vyšetřování trestné činnosti – mravnost a mládež. Dále využiji rozhovory s rodiči a čerstvě dospělými dětmi s ohledem na jejich zkušenosti se sexuálním násilím na internetu v dětském věku a spolupráci s Policií ČR. Poté zpracuji a vyhodnotím dva typy dotazníku vlastní konstrukce. První rozeslaný mezi rodiče dětí ve věku od šesti do osmnácti let se zaměřením na otázky řešení jednotlivých typů útoků, zkušeností jejich dětí s těmito útoky a jejich důvěru a očekávání ve směru k Policii České republiky. Druhý dotazník byl rozeslaný příslušníkům policie na základních a specializovaných částech policie s ohledem na jejich zkušenosti s takovým typem oznámení a jednání s dětskými oběti.

Hypotéza a výzkumné otázky

Hned v úvodu svého výzkumu a sepsání praktické části této práce jsem z dostupných zdrojů a na základě teoretické části definoval hypotézu, kterou se v této části práce pokusím potvrdit nebo vyvrátit. Tuto hypotézu budu ověřovat s přihlédnutím ke třem výzkumným otázkám.

Hypotéza:

- **Policie České republiky plní v případě zjišťování, odhalování a objasňování trestných činů v problematice sexuálního násilí na internetu směřujícího proti dětem, a v jejich prevenci jednu z hlavních rolí.**

Výzkumné otázky:

- **Vnímají rodiče nezletilých dětí policii jako instituci, na kterou by se v případě problému v oblasti sexuálního násilí na internetu směřujícího proti jejich dětem, obrátili?**
- **Jsou policisté napříč služebním zařazení dostatečně zkušení a proškolení v jednání s dětskými oběťmi trestných činů v oblasti sexuálního násilí na internetu?**
- **Jak probíhá prevence ze strany policie v současné době a je dostatečná?**

7.1. Strukturovaný rozhovor s policisty na základním článku

Ve chvíli, kdy jsem se začal zabývat otázkou úlohy Policie České republiky a chtěl jsem analyzovat její současné postavení ve společnosti ve vztahu k sexuálnímu násilí na internetu směřující vůči dětem, bylo třeba zjistit, jakým způsobem policie v dané problematice reálně funguje. Aby bylo možné si vytvořit představu předpokládaného a reálního fungování policie v dané problematice, provedl jsem šetření na všech článcích, které přicházejí s dětskými oběťmi do kontaktu. A nejen s oběťmi, ale i s pachateli trestných činů spáchaných na těchto dětech.

Základními články policie, které nejčastěji přijímají oznámení od poškozených dětí nebo jejich rodičů, jsou místní nebo obvodní oddělení policie. Tyto oddělení jsou rozmístěny po celém území České republiky, kdy každé má na starosti určitou oblast s určitým počtem obyvatel tak, aby mohlo zajišťovat neustálou službu občanům.⁶⁰ Je tedy zřejmé, že když se rodič dozví o protiprávním jednání nějakého pachatele vůči jeho dítěti, přijde na nejbližší služebnu policie, kterou ve svém okolí má. Zde se následně setká s policistou, vykonávající dozorní službu, který má na starosti kontakt s oznamovateli. Pokud by však takový rodič nahlásil jednání na linku 158, přijeli by za ním policisté vykonávající hlídkovou službu. Ať už tedy na služebně nebo v terénu, je první fáze

⁶⁰ Policie ČR [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.policie.cz

příjmu oznámení a zjištění základních skutečností a následná předběžná právní kvalifikace velice důležitá.

V této problematice jsem tedy provedl dva rozhovory s policisty z blíže neupřesněných základních článků místních a obvodních oddělení. První z nich vykonává dozorčí službu na základním článku a přijímá oznámení od občanů, kteří na oddělení přichází osobně anebo volají na přímou telefonní linku. Druhý policista pracuje na základním článku jako policista hlídkové služby a jeho základní činností je výjezd na místa oznámení přes linku 158 nebo přímou linku na služebnu a prvotní řešení těchto oznámení.

Oba shodně uvedli, že praxe v této problematice se liší na každém okresním i krajském ředitelství policie. I přes to, že se o problematice sexuálního násilí na internetu ve směru k dětským obětem hovoří po odvysílání dokumentu V síti o mnoho více, není takových oznámení nijak mnoho. Oba policisté uvedli, že takové oznámení řeší maximálně jednou nebo dvakrát do roka. Před odvysíláním dokumentu byla tato oznámení zastoupena v ještě mnohem menším měřítku.

Policisté dále nastínili, jak takový příjem oznámení a následné kroky ze strany základního článku policie vypadá. Pokud na oddělení přijde nezletilé dítě s oznámením v dané problematice, prvním krokem policie je citlivé vyslechnutí jeho problému, aby bylo možné rozhodnout o dalších úkonech. Pokud není zjištěn problém v rodině, kdy by kontaktování rodičů bylo nežádoucí a kontraproduktivní (například podezření na sexuální zneužívání v rodině a podobně), kontaktuje policie zákonného zástupce, který se následně na oddělení dostaví a může být přítomen dalšímu vytěžování nezletilého. Dále policie kontaktuje orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), kdy pracovník tohoto úřadu rozhodne, zda je nezbytná jejich přítomnost u dalšího vytěžování, nebo zda stačí případ sledovat. Pokud rozhodnou o tom, že pracovník takového útvaru musí být přítomen, pak se s bližším vytěžením dítěte čeká do jejich příjezdu. Pokud by kontaktování zákonných zástupců nebylo v zájmu dítěte, kontaktuje policie pouze orgán sociálně-právní ochrany dětí. Pracovník tohoto orgánu pak na místo dorazit musí, aby hájil nestranně zájmy dítěte. Policisté na základních člancích dále telefonicky informují operačního důstojníka o zjištěných skutečnostech. Pokud skutečnosti

nasvědčují tomu, že na dítěti mohl být spáchán některý z trestných činů, měl by být na místo vyslán dosahový policista služby kriminální policie a vyšetřování za danou problematiku, tedy problematiku mravnosti a mládeže. Zde je častý problém časové nedostupnosti těchto policistů, kdy jejich příjezd může na některých částech České republiky trvat i hodiny. Při takovém jednání, kdy policisté mají na oddělení nezletilého, který se chce svěřit s věcí, která je pro něj velmi nepříjemná, je takové čekání velmi náročné. Primární prací policistů na základních člancích je tedy velká dávka empatie vůči dítěti, popřípadě i vůči rodičům. Je třeba po celou dobu vystupovat tak, že dítěti ve všem věří, že to není vůbec jeho chyba, a že se celou věcí budou řádně zabývat. Častou praxí však dle zjištění bývá, že policisté na základních člancích tyto oběti přímo nebo nepřímo obviňují z nějakého jednání, které následně pachatele mohlo vyprovokovat. Například dítěti sdělí, že pokud někomu zaslalo svoji nahou fotku, tak se nemůže divit tomu, co se mu nyní děje. Takové jednání však často dětské oběti odradí od dalšího oznamování a následně takové činy můžou pachatelům dále procházet. Uvedení dva policisté k této věci uvedli, že takového jednání svého kolegy byli přítomni, a že nedostatek empatie a shazování viny na oběť je častým problémem, který se na základních člancích děje.

Po příjezdu policisty za danou problematiku mu všechny zjištěné informace předávají a on si od nich vše přebírá a dělá ve věci další kroky. Výsledky dětských obětí se následně provádí ve vytvořeném přátelském prostředí.

Policisté v rozhovoru uvedli, že komunikace s dětskými oběťmi je někdy velmi těžká. Děti jsou ve spoustě věcech naivní a chybí jim zkušenosti. Jsou také lehce manipulovatelní a často mají vůči pachatelům určitý typ vztahu, kdy nechtějí říct všechny důležité informace, aby mu neublížili. Jejich prvotní vytěžení na místě nebo oddělení je však pro celý případ stěžejní. Dobře vedené vytěžení zacílí správně další vyšetřování, dá prostor na přípravu dalšího vytěžování a také identifikuje hlavní problém a nejdůležitější směr zaměření pro další kolegy.

Dále bylo od policistů zjištěno, že o žádném školení ve svém okolí, které by směřovalo k této problematice, vůbec neví. O takové školení by však zájem měli, a to i přes to, že těch případů není mnoho. Jelikož se však jedná o děti, které jsou obětí takových trestných činů, je zvládnutí takových případů psychicky velmi

vyčerpávající. Ještě těžší je to pro policisty, kteří mají své vlastní děti, do kterých si následně promítají sexuální násilí, které oznamují oběti. Ve svém chování a jednání se snaží vycházet spíše z osobních zkušeností s dětmi (svými nebo cizími), než z pokynů v dané problematice. Dále uvedli, že vědí o tom, že se danou problematikou zabývají i civilní společnosti, avšak osobně žádnou neznají. Co se týče prevence, tak tu by na základních článkách měli provádět hlavně policisté s územní působností, kteří spolupracují se školami ve svých okrscích s ohledem na bezpečnost a prevenci. Tito policisté ale většinou nemají žádné zkušenosti a znalosti, dle kterých by mohli vytvářet nějaký preventivní program. Proto policisté ani neví o tom, že by někdo v jejich okolí aktivně spolupracoval se školským zařízením na nějaké formě prevence.

Pokud by mohli uvést, co by bylo dobré zlepšit, tak je to rozhodně informovanost policistů v dané problematice. Dále by měli zájem o to, aby na oddělení byl někdo, kdo by se na takové jednání specializoval, absolvoval určitá školení a následně to převáděl do praxe na oddělení. Ani jeden však neví o žádném kolegovi, který by se danou problematikou zabýval výraznějším způsobem, popřípadě by absolvoval jakékoliv školení.

7.2. Strukturovaný rozhovor s policistou služby kriminální policie a vyšetřování

V návaznosti na rozhovory s policisty ze základních článků policie vyplynulo, že jejich činností v dané problematice je příjem oznámení a šetrné vytěžení základních informací od dítěte. Následně však dělají kroky k tomu, aby celou věc začal řešit někdo, kdo má na uvedenou problematiku specializaci. V případě Policie ČR to je služba kriminální policie a vyšetřování. Pro účely této praktické části bylo tedy nezbytné zjistit, jak to na takových útvarech v praxi funguje a jakým způsobem se zde řeší problematika sexuálního násilí na internetu.

Metodicky jsem se tedy rozhodl provést rozhovor s policistou z blíže neurčeného oddělení služby kriminální policie a vyšetřování z oddělení mravnosti a mládeže v Praze. Během tohoto rozhovoru jsem se snažil zjistit faktickou situaci na takovýchto útvarech, jejich metody vyšetřování a způsob prověřování a

objasňování trestných činů vedených proti dětem na internetu se sexuálním motivem. Z daného rozhovoru jsem tedy zjistil následující informace:

V případě, že se na základní články policie dostaví oběť nějaké trestné činnosti v dané problematice, tak by policisté tohoto článku měli provést základní vytěžení pro určení závažnosti konání pachatele a další právní kvalifikaci. Z toho vyplývá také to, kterého dosahového pracovníka v konkrétní specializaci na místo přivolají prostřednictvím operačního důstojníka. V případě, že se jedná o útoky na internetu směřující proti dětem, tak věcnou příslušnost má v tomto případě právě okresní nebo obvodní oddělení služby kriminální policie a vyšetřování – mravnost a mládež. Pokud je tedy rozhodnuto, že se o takový útok jedná, je na místo vyslána stálá výjezdová skupina. Ta je složena z policistů služby kriminální policie a vyšetřování a slouží k zadokumentování trestné činnosti s větším následkem. V případě útoku na dítě je takové oznámení vždy bráno jako velmi rizikové a tato skupina by tedy měla na místo vyjíždět vždy. Zároveň se s touto skupinou na místo dostaví i dosahový policista za specializované oddělení. Ten si na místě oběť nebo oznamovatele přebírá a ve věci činí další kroky. Zásadním bodem vyšetřování v této problematice je zajištění konverzace s pachatelem. Za tímto účelem se provádí nafocení zpráv a komunikace a dále se vždy zajišťuje přístroj jako celek, aby bylo možné danou konverzací ze zařízení stáhnout a zajistit. Nejčastěji se jedná o mobilní telefony nebo notebooky. Stáhnutí a zálohování takové konverzace probíhá zpravidla za využití znalce v této problematice, popřípadě ve spolupráci s policejním oddělením analytiky. Zajištěním zařízení a krátkým vytěžením oběti zpravidla první kontakt policista ukončí a další podrobnější kontakt s obětí se policista snaží přenést do vhodnějšího prostředí. K tomu jsou vytvořené bezpečné místnosti, kde se děti cítí jistější. Dále je také třeba rozhodnout, kdo bude s dítětem mluvit. V některých případech je vhodná komunikace se ženou, jindy zase s mužem. Je to vždy případ od případu. Je také lepší vytěžení provádět poté, co policista má informace o tom, co bylo v komunikaci použito a může lépe formulovat své otázky. Dalším důvodem k tomuto je fakt, že by se výslech dítěte neměl opakovat. Proto je třeba výslech provést tak, aby ho bylo procesně možné použít a nebylo nutné ho opakovat například u soudu. K takovým výslechům se pak přibírá vždy pracovník orgánu

sociálně-právní ochrany dětí nebo psycholog, který se touto problematikou zabývá.⁶¹

V případě, že se jedná o trestný čin, který přísluší řešením v prvním stupni okresnímu nebo obvodnímu soudu, jsou věcně příslušným útvarem pro řešení policisté z obvodních a okresních oddělení kriminální policie. Pokud je v případě v prvním stupni věcně příslušný krajský nebo městský soud, řeší celou věc krajské oddělení kriminální policie. Tato věcná příslušnost je v zákoně č. 141/1961 Sb. trestní řád obecně určena tak, že krajský soud řeší v prvním stupni ty trestné činy, jejichž dolní hranice trestu odnětí svobody činí nejméně pět let, nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest.⁶²

Rozhovorem bylo dále zjištěno, že od dokumentu V síti je ochota orgánů činných v trestním řízení řešit takové situace o dost výraznější. Problém komunikace dětí s cizími osobami byl dříve dost těžko uchopitelný. Problém byl v tom, že děti s pachateli komunikovali dobrovolně a celkově odhalování takových pachatelů bylo velice těžké, jelikož na internetu se lidé cítí více anonymní. Od uvedeného dokumentu je však otázka této problematiky velice diskutovaná napříč společnostmi. Ať již mezi veřejností, policisty nebo státními zástupci a soudci. Co se týče podnětů k prověřování takové činnosti, tak nejčastěji dochází k podnětu od rodičů dětí, dále pak od různých neziskových organizací, které monitorují činnost na internetu. Dále dochází k preventivnímu sledování kyberprostoru a aktivnímu vyhledávání pachatelů takové činnosti. Pokud by měl k věci uvést, jaký typ pachatele je v dané věci nejběžnější, tak je to asi dospělý člověk, který má problém s integrací do společnosti. Většinou se jedná o pachatele, kteří si nedokáží najít žádný protějšek v reálném světě ve svém věku, a tak hledají mezi dětmi, kde je to pro ně snazší. Často u nich chybí složka sexuální deviace.

Co se týče školení policistů na těchto specializovaných skupinách kriminální policie, tak prochází pravidelným školením a zdokonalováním v dané problematice. Primární zdokonalování a školení probíhá v oblasti zákona č. 218/2003 Sb. – zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví

⁶¹ Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád* v posledním znění, §102

⁶² Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád* v posledním znění, §17

ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, dále v oblasti zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoníku a zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád. Dále se školí na práci s dětmi, ve směru k jejich vytěžování, vyslýchání a jednání s nimi. Na těchto specializovaných pracovištích je zdokonalování v dané problematice základ jejich práce. K tomu bylo zjištěno, že policisté ze základních článků policie mají také možnost proškolení v rámci celoživotního vzdělávání prostřednictvím různých kurzů. Dle metodiky by měl na každém oddělení být člověk, který je v dané problematice proškolený, a na kterého se policisté při řešení takového jednání mohou bez problému obrátit. To však v praxi téměř nefunguje, což lze částečně potvrdit již z rozhovorů s policisty ze základních článků policie.

Častou situací, se kterou se jako policista v této problematice setkává, je určení zmocněnce. Ten funguje jako takový hromosvod pro dítě, které je obětí. Může za něj dělat většinu úkonů, jedná v jeho zájmu a zastupuje ho. Jediné, co za něj nemůže udělat, je podat výpověď. Pro oběť to tedy znamená, že nemusí být úplně u všech úkonů a dost věcí za ni může řešit právě zmocněnec. Zmocněncem může být fyzická nebo právnická osoba, která je plně svéprávná a v případě nevystupuje jako svědek, znalec nebo tlumočník. Ze zákona má osoba mladší osmnácti let právo na bezplatné zastoupení zmocněncem.⁶³

Z rozhovoru jsem dále zjistil, že prevenci ze strany Policie České republiky mají na starosti primárně policisté z oddělení prevence kriminality. Ti se snaží působit prostřednictvím centrálních preventivních programů, právě jako například preventivní program tonevymazeš.cz. Dále však prevence probíhá i ze strany proškolených policistů. Konkrétně i policista, který se mnou rozhovor absolvoval, sám provádí školení a prevenci na školách. Jedná se zpravidla o školy, které si o takový program zažádají a následně s policisty spolupracují. K tomu uvedl, že preventivní programy si připravuje sám a často je absolvuje i ve svém volnu. Nejčastěji se jedná o prevenci typu přednáškové činnosti, kdy probíhá zpravidla na druhém stupni základních škol. Ve své přednáškové činnosti se zaměřuje hlavně na zdůraznění toho, že když děti cokoliv umístí na internet v kyberprostoru, tak to již nejde vzít zpět. Sám má dojem, že děti často ví moc dobře, že dělají

⁶³ Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád* v posledním znění, §50 a §51

něco, co by neměly. Ale už tolik moc nechápou to, co se děje s materiálem v kyberprostoru.

Dále uvedl, že by uvítal činnost neziskových společností, které by mohly vyhledávat a oznamovat policii podezřelé činnosti na internetu směřující proti dětem. Takové společnosti v cizině poměrně běžně fungují. V České republice však žádné takové společnosti, které by cílily podobným směrem, dle jeho názoru nefungují. Jak už zmínil, velkým milníkem bylo odvysílání dokumentu V síti, který rozvířil celkově diskuzi a pomohl k odsouzení několika pachatelů trestné činnosti v dané problematice. To bylo velkým a pozitivním impulsem pro orgány činné v trestním řízení, ale zároveň to policistům i zkomplikovalo následnou práci. Odvysílání dokumentu mělo totiž za následek i větší opatrnost pachatelů, kteří do té doby měli pocit nepolapitelnosti.

Z rozhovoru s tímto policistou vyplynulo, že se domnívá, že policie plní v případě odhalování trestné činnosti v dané problematice jednu z hlavních rolí. Mimo policii ji pak plní právě neziskové společnosti převážně v cizině, odkud často chodí i podněty na vyšetřování policii v České republice. V případě objasňování a vyšetřování takové trestné činnosti je policie hlavním orgánem, který takové vyšetřování koná. Co se týká prevence, tak ta probíhá na různých úrovních, ale policie v tomto případě tvoří rozhodně jeden z hlavních pilířů.

7.3. Strukturované rozhovory s rodinami a dětmi

Pro výzkum dané problematiky je nezbytné ukázat i pohled rodičů a dětí ve vztahu k Policii ČR. K tomuto jsem použil metodicky vedené rozhovory se dvěma typy rodin. V první rodině se jedná o rodiče, kteří jsou počítačově málo zdatní a o jejich syna a dceru, kteří jsou čerstvě plnoletí. V druhé rodině se jedná o rodiče, kteří jsou počítačově velmi zdatní a o jejich čerstvě plnoleté děti, opět dceru a syna. Pro tuto práci jsem tedy provedl osm krátkých řízených rozhovorů. K výzkumu jsem nepoužil rozhovory s nezletilými dětmi kvůli potřebě dalších souhlasů při zveřejnění takových výsledků. Vzhledem k tomu, že daná

problematika je diskutována již více jak deset let, jsou tyto rozhovory pro tuto práci dostačující.

Jak jsem již uvedl v návaznosti na předchozí rozhovory s policisty, je oznámení ze strany rodičů nejčastějším způsobem, kterým se policisté nebo orgány činné v trestním řízení o protiprávním jednání pachatele mohou dozvědět. Proto je také nezbytné určit, jakým způsobem tedy rodiče roli policie vnímají, jakou mají důvěru v policii a její práci a jakým způsobem se vůbec oni sami o útoku na své děti dozvědí. Z provedených rozhovorů byla zjištěna jedna velmi zajímavá věc. Všichni čtyři ze skupiny dětí uvedli, že by se v dětství v případě, že by se stali obětí útoku na internetu, se svým problémem nesvěřili rodičům. Nejčastěji uváděli, že by se svěřili kamarádům, popřípadě sourozencům. A to i přes to, že všichni se svými rodiči měli a mají, v rámci možností, klidný a hezký vztah. Naopak rodiče ve třech ze čtyř případů uvedli, že si myslí, že by se jim děti s takovým útokem svěřily a všichni uvedli, že by se o tom dozvěděli minimálně od jejich sourozenců. Z toho je již patrné, že děti své rodiče často nevnímají jako první osobu, u které by hledaly pomoc v této problematice. Důvodem je dle rozhovorů nejčastěji pocit, že by tomu rodiče nerozuměli, a že o takové problematice vůbec nic neví. Proto mají tendenci svou pozornost směřovat do řad svých vrstevníků, kde čekají větší podporu a praktičtější pomoc.

Další zajímavostí v rozhovorech mladistvých bylo, že na policii by nešel v případě útoku nikdo z nich. Z rozhovorů vyplynulo, že děti policii vnímají jako orgán, na který by bez rodičů jít ani nemohly. Jedna dívka z odpovídajících uvedla, že sama byla obětí sexuálního útoku na internetu, avšak v té době ji ani nenapadlo celou věc řešit s policií. Řešila to však se školou a vzhledem k tomu, že pachatelem byl další z žáků na její škole, tak celou věc dále řešila škola interním způsobem.

I z rozhovorů s rodiči bylo zjištěno, že policii vnímají jako poslední možnost řešení problémů jejich dětí v návaznosti na uvedenou problematiku. Policii by kontaktovali až v případě, že by došlo k věci, kterou by již nevěděli, jak sami nebo s jiným orgánem řešit. Nejčastěji by se jednalo o situaci, kdy se dítě s nějakým člověkem z internetu sešlo a došlo by k nějakému nebezpečnému jednání vůči dítěti nebo k pokusu takového jednání. Většina uvedla, že to by už bylo

spouštěčem toho, aby uvedené jednání s policií řešila. Z rozhovorů dále vyplynulo, že rodiče vnímají policii jako poslední možnost i proto, že nemají pocit, že by policie měla prostředky a způsoby, jak pachatele odhalit. Proto by na policii šli zpravidla až v případě, že by si již nevěděli rady, nebo pokud by znali pachatele a chtěli by, aby byl za své jednání potrestán. Naopak však rodiče policii vnímají jako orgán, který by se měl primárně zabývat sledováním kyberprostoru a vyhledáváním sexuální trestné činnosti směřující proti dětem v tomto prostoru.

Co se týče prevence, tak dotazování z dětské skupiny uvedli, že nějaký druh prevence ve svém životě v této problematice zažili, kdy se jednalo nejčastěji o přednáškovou činnost na školách, kterou asi v polovině případů organizovala Policie České republiky. Tato přednáška jim přišla zajímavá a důležitá, ale nic nového jim většinou nepřinesla. O diskutovaných tématech se již předtím bavili s někým jiným nebo právě viděli dokument V síti nebo nějaký podobný dokument s obdobnou problematikou. Dále se nedokázali shodnout na tom, jakým způsobem by policie měla takové preventivní programy vytvářet. Pokud se jedná o příliš úřednický přístup, nemají k takové přednášce moc velkou důvěru. Pokud se však policista snaží mluvit s nimi podobným způsobem, kterým se baví mezi sebou, také to na ně působí příliš hraně. Jeden z dotazovaných uvedl konkrétní příklad takového chování policistů. V jeho 16 letech se účastnil preventivního programu na střední škole, kterou organizovala Policie České republiky. Do jejich třídy přišel policista, který se snažil vystupovat jako teenager, říkal slova, která měl pocit, že žáci mezi sebou používají a snažil se vystupovat velmi přátelsky. Toto jeho chování však na odpovídajícího působilo spíše kontraproduktivně. Z jeho vystupování měl pocit, že policista se snaží příliš přehrávat roli vrstevníků, což mu ale nebylo blízké a následně jeho informace a rady nebral příliš vážně.

Rozhovory s rodiči na téma prevence ze strany policie jsem se pokusil zmapovat jejich představu o preventivních programech, o které by měli zájem obecně. Dále jsem mapoval zájem o programy ze strany policie, které by pro své děti chtěli. Zjistil jsem, že většina odpovídajících má pocit, že policie by měla preventivní programy ve školách provádět, ale nepovažují ji za hlavní organizaci, která by to měla mít na starosti. Primární odpovědnost rodiče vnímají na své straně a dále na straně jednotlivých škol. Sami uváděli, že vnímají jako nejdůležitější

otevřenost v rodině vůči svým dětem. Dále jako velmi důležité vnímali povinnost rodičů nasměřovat děti k bezpečnému trávení času na internetu, k nastavení základního zabezpečení a případná kontrola dětí. Zajímavou informací bylo, když otec z počítačově zdatné rodiny uvedl, že dokud děti měly omezená data na internetu, bylo možné jejich čas v kyberprostoru alespoň nějakým způsobem hlídat a chránit. Ve chvíli, kdy získaly neomezený přístup do tohoto prostoru, ochrana ze strany rodičů v tu chvíli nebyla dle jeho názoru téměř možná. Pokud se zaměřím na informace, jak by si představovali prevenci obecně, uváděli většinou právě otevřený vztah v rodině a přednášky a praktické vzdělávání ve školách právě v oblasti možného útoku na ně na internetu. Rodičům ani nejde tolik o to, aby dětem někdo říkal, že něco takového se děje, a že si na to mají dávat pozor. Ale jde jim hlavně o to, aby jejich dětem někdo prakticky ukázal, jak si mají chránit své soukromí, aby jim někdo řekl, co je a není už příliš v konverzacích na internetu a podobné věci.

Co se týče prevence ze strany policie, tak tu by si rodiče z těchto rozhovorů představovali hlavně ve spolupráci se školskými a dalšími zařízeními sdružující děti a mládež. A následně hlavně v monitorování internetu jako celku, monitorování uživatelů, kteří jsou podezřelí z navazování náhodných kontaktů s dětmi a monitorování uživatelů, kteří jsou policii známí jako sexuální násilníci. V současné době jen jeden ze čtyř rodičů uvedl, že jim prevence ze strany policie přijde dostačující. Zároveň mají pocit, že policie v této problematice nestíhá vývoj, který na internetu probíhá, a tudíž nestačí pachatelům trestné činnosti, která právě často směřuje vůči dětem, jelikož jsou snadným cílem pachatelů pro jejich častou naivitu a nedostatek zkušeností. Monitorování kyberprostoru a následné odhalování a vyšetřování takových útoků považují za hlavní úlohu policie. Preventivní činnost mají spojenou spíše se spoluprací s uvedenými organizacemi, jak jsem již uváděl výše.

8.1. Vytvoření dotazníků pro rodiče

Dalším metodickým postupem, který jsem zvolil při získávání relevantních dat, které budu následně v praktické části porovnávat, jsou dva dotazníky k dané problematice. Jako první jsem tedy provedl sestavení dotazníku vlastní konstrukce, který je adresovaný rodičům dětí ve věku od šesti do osmnácti let. Aby bylo možné tento dotazník správně formulovat a zacílit směrem, který by pro práci měl význam, provedl jsem terénní šetření mezi cílovými rodinami se zaměřením na danou problematiku. Zjišťoval jsem jejich zkušenosti s útoky na internetu proti jejich dětem, jak je případně řešili a jakou roli z jejich pohledu má v této problematice policie. Dále jsem se zaměřil na jejich vztah k prevenci této problematiky a taktéž k postavení policie na úrovni prevence sexuálních útoků na internetu. Dále jsem vycházel z osmi rozhovorů, kdy čtyři rozhovory byly provedeny s rodiči dětí a čtyři rozhovory byly provedeny s čerstvě dospělými osobami z pozice jejich dětského věku. Těmito jsem se zabýval v předchozí kapitole. Také jsem čerpal i z vlastních zkušeností a vlastní praxe, vzhledem k tomu, že jsem rodičem dvou dětí na základní škole, které na sociálních sítích tráví určitou část svého času. Zjištěné skutečnosti jsem následně formuloval do otázek daného dotazníku. Dotazník má dvanáct otázek, kdy prvních jedenáct otázek je uzavřených s možností jedné, nebo více odpovědí. Dvanáctá otázka je otevřená s možností zapsání vlastní odpovědi.

V první otázce se zabývám věkem dětí respondentů. Ve druhé otázce zjišťuji faktické zkušenosti rodičů se sexuálním násilím na internetu u jejich dětí. Ve třetí otázce jsem zkoumal zkušenost respondentů během řešení situace s policií. Ve čtvrté jsem se pak dotazoval na předpoklad rodičů, komu by se jejich dítě svěřilo v případě toho, že by se stalo obětí takového útoku. Pátou otázku jsem věnoval informaci o tom, jakému útoku rodiče přiřkládají takovou důležitost, že by se s ním již obrátili na policii. V návaznosti na tuto otázku zjišťuji, na jaké oddělení policie by se případně obrátili. V otázce sedm se ptám na to, s kým by útok řešili jako první. V dalších otázkách zjišťuji povědomí rodičů o tom, jaké probíhají preventivní programy obecně a jaké ze strany Policie České republiky. Dále zkoumám názor rodičů, kterou organizaci považují v prevenci této problematiky

jako stěžejní. Poslední dvanáctou otevřenou otázkou dávám rodičům možnost uvést, o jaký typ prevence by měli ze strany PČR nejvíce zájem.

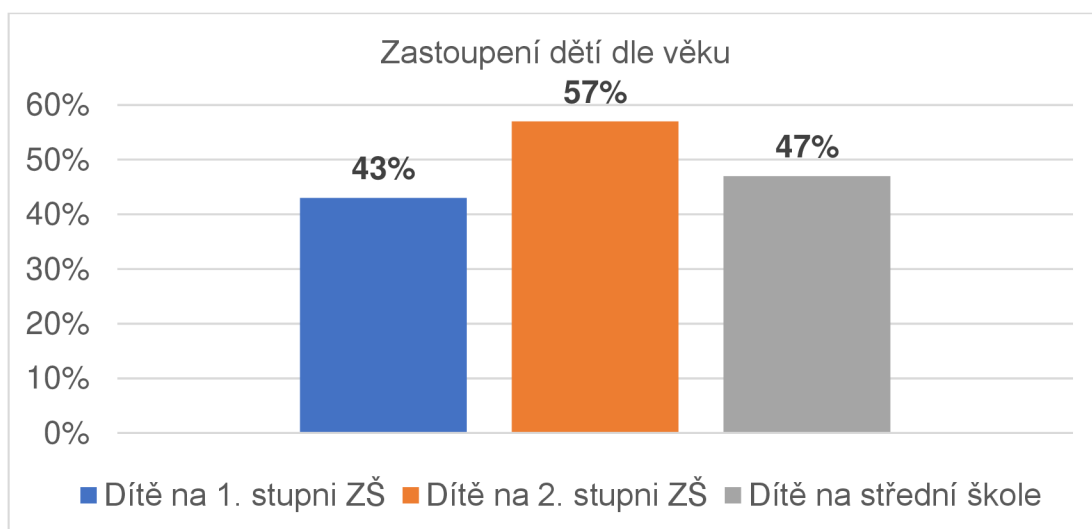
Uvedeným dotazníkem jsem zjistil míru zkušeností rodičů s danou problematikou, následně jsem stanovil situace, které rodiče považují za nebezpečné vůči svým dětem a také ty, které by již řešili s Policií České republiky. Dále jsem analyzoval současnou scénu preventivních programů při dané problematice a zájem rodičů o konkrétní typy preventivních programů a o interakci ze strany policie.

8.2. Vzorek a data

Pro následující vyhodnocení dotazníku vlastní konstrukce jsem dotazník pro rodiče dětí ve věku od šesti do osmnácti let rozeslal mezi rodiny v různých sociálních a společenských vrstvách. K tomuto jsem využil rozšíření pomocí sociálních sítí, e-mailu a pracovnice oddělení sociálně-právní ochrany dětí se snahou získat data jak od rodičů, kteří jsou počítačově, sociálně i finančně gramotní, tak i od rodičů, kteří tak zdatní v této problematice nejsou. Z rozeslaných dotazníků se mi jich během deseti dnů vrátilo 93. Tři dotazníky však byly pouze rozepsány a nebyly vyplněny zcela, tudíž nemají dostatečně žádoucí vypovídající hodnotu a nebudu s nimi dále pracovat. Celkem budu pracovat s 90 dotazníky. Kompletní výsledky jsou přílohou č. 1.

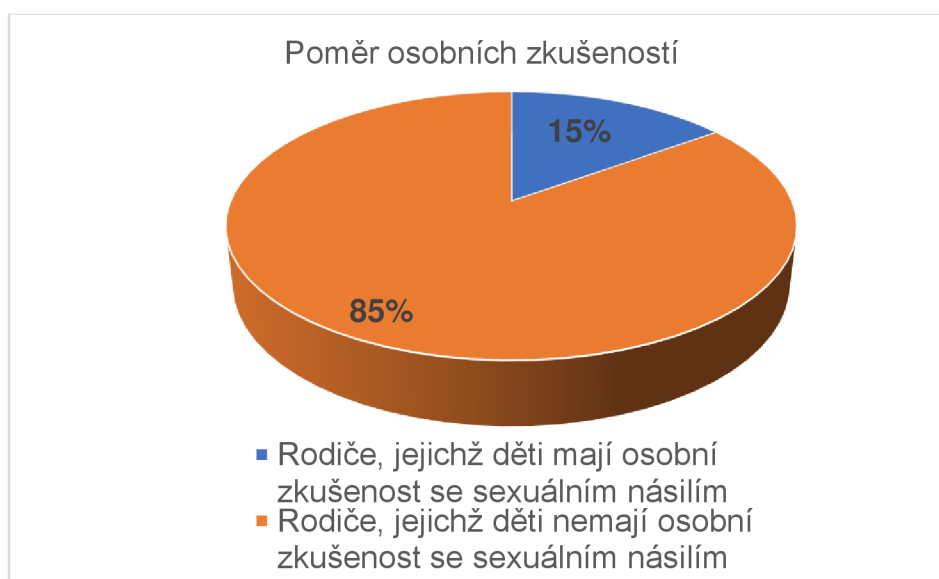
Všichni respondenti jsou rodiči dítěte ve věku od šesti do osmnácti let. V první otázce pro další výzkum analyzuji, v jakém věkovém rozpětí mají respondenti zastoupené své děti. Z tohoto zjišťuji, že 57 % respondentů má dítě na střední škole, 47 % rodičů má dítě na 2. stupni základní školy a 43 % respondentů má dítě na 1. stupni základní školy, viz. graf č. 1. Z toho již lze určit, že je ve vzorku více rodin, které mají jen jedno dítě v uvedeném věkovém rozpětí než rodin, které mají takových dětí více.

Graf č. 1 – Zastoupení dětí rodičů dle věku

Dalším důležitým faktorem pro tuto analytickou část je informace o počtu respondentů, kteří mají osobní zkušenost se sexuálním útokem na internetu vůči jejich dítěti. Z průzkumu jsem zjistil, že zkušenost s takovým druhem útoku má 15 % odpovídajících rodičů. Ostatní uvádějí, že s tím žádnou osobní zkušenost nemají, viz graf č. 2

Graf č. 2 – Poměr rodičů, jejichž děti mají a nemají osobní zkušenost se sexuálním útokem na internetu

Analýzou další otázky jsem zjistil, že z celkového počtu 15 % rodičů, kteří mají osobní zkušenost s podobným útokem, se na policii obrátilo méně než polovina. Z toho vyplývá, že více než polovina těchto rodičů věc buď neřešila vůbec, nebo ji řešila jiným způsobem než oznámením na policii. Z uvedených 7 % rodičů, kteří se na policii obrátili, by oznámení provedlo opětovně jen 71 % dotázaných. Mezi negativní pocity uvedli, že neměli pocit dostatečné pomoci nebo neměli pocit dostatečně empatického přístupu k jejich dětem ze strany policistů. Rodiče, kteří by se na policii znovu obrátili, však pouze v pár případech uvedli, že byli s přístupem spokojeni nebo měli pocit, že jim policisté dostatečně pomohli.

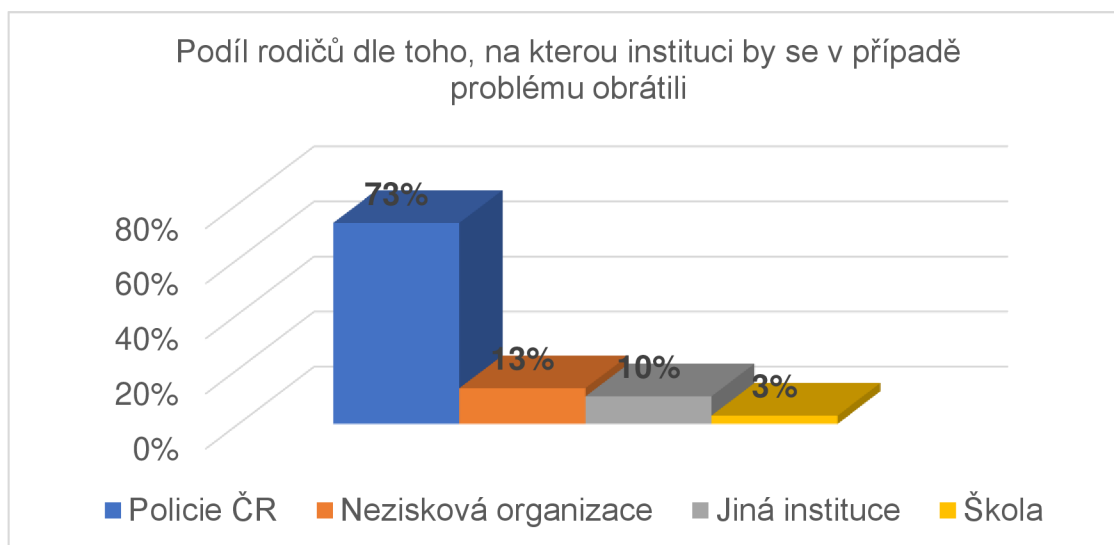
Z pohledu rodičů jsem zjistil, že u svého dítěte předpokládají, že by se v případě útoku svěřilo nejpravděpodobněji právě jim samotným. Tuto domněnku má 60 % odpovídajících rodičů. Další osobou, kterou považují za nejpravděpodobnější, jsou kamarádi nebo sourozenci. Po 3 % odpovídajících se domnívá, že by se děti svěřily učitelům, Policii ČR nebo nějaké neziskové organizaci. Celých 10 % rodičů se domnívá, že by se děti nesvěřily nikomu.

Další otázkou jsem zkoumal různé druhy negativního chování pachatelů vůči dětem v oblasti dané problematiky. Zjišťoval jsem, jaké chování již rodiče považují za tak vážné, že by se obrátili na Policii ČR. Nejčastěji by reagovali na pachatelovo šíření nahých fotografií jejich dětí na internetu (90 %), vydírání svých dětí pachatelem (87 %), vyžadování nahých fotografií dětí (83 %), zasílání vlastních pornografických materiálů pachatelem (77 %), vyžadování zasílání vlastních sexuálních textů po dětech (73 %), zasílání odkazů na pornografické materiály a vyžadování osobní schůzky s dítětem (70 %) a zasílání útočnickových sexuálních textů a představ (67 %). Nejméně by reagovali na šíření běžných fotografií a videí, na kterých jsou jejich děti (47 %), dále na to, když pachatel vyžaduje utajení jejich společné konverzace (43 %), na vyžadování normálních fotografií dítěte (37 %) a jako nejméně vážný shledávají nevyžádaný kontakt nezletilého dítěte na internetu cizí osobou (27 %).

Na otázku, na jaké oddělení Policie ČR by se v případě oznámení takového jednání obrátili, uvedli nejčastěji nejbližší služebnu policie a následně

specializované pracoviště policie. Písemně by se na policii nikdo z dotazovaných neobrátil. Pokud by měli rodiče potřebu nějaký typ sexuálního násilí na internetu proti jejich dětem řešit, obrátili by se nejčastěji na Policii ČR (73 %), na neziskovou organizaci (13 %), na jinou instituci (10 %) a pouze 3 % by se obrátili na školu, viz graf č. 3.

Graf č. 3 – Poměr odpovědí rodičů na to, na jakou instituci by se v případě potřeby obrátili

Na otázky směřující do oblasti prevence rodiče odpovídali následujícím způsobem. Jejich děti se v 63 % případů účastnily nějakého civilního prevenčního programu a v 17 % případů se účastnily takového programu pořádaného Policií ČR. Na rozdíl od toho se 13 % dětí neúčastnilo žádného civilního programu a 37 % dětí se určitě neúčastnilo takového programu pořádaného Policií ČR. Ostatní k těmto otázkám nedokázali uvést odpověď. O prevenční programy pořádané policií by však stálo 90 % rodičů a vyloženě proti jsou jen 3 % rodičů. Na otázku, kdo by měl primárně působit preventivním způsobem na děti uvedli, že v první řadě škola a učitelé (93 %), rodiče (90 %) a dále v minimální míře Policie ČR, neziskové organizace a vedoucí volnočasových aktivit.

Na poslední otázku, o jaký typ nebo formu prevence ze strany Police ČR by rodiče stáli, uváděli nejčastěji:

- **Přednášky, besedy** – primárně ve školách, v menších skupinách odpovídajícího věku, upozornění na nutnost oznámení, nasměrování na potřebnou pomoc, diskuse.

- **Interaktivní workshopy, praktické ukázky** – více ukazovat případy z praxe, jak pachatelé ve skutečnosti vypadají a jak se chovají, vést odstrašujícím způsobem, ukázka policejních služeben, věznic a podobně.

- **Větší sledování kyberprostoru**

- **Není to role Policie ČR**

9.1. Vytvoření dotazníků pro policisty

Druhým dotazníkem je dotazník vlastní konstrukce, který je určen policistům. Pro vytvoření tohoto dotazníku jsem provedl vlastní terénní šetření mezi kolegy na místních a obvodních odděleních, mezi policisty služby kriminální policie a vyšetřování i mezi policisty na jiných článcích Policie ČR. Dále jsem vycházel z vlastní zkušenosti a z řízených rozhovorů tří policistů uvedených v předchozích kapitolách této praktické části. Pomocí rozboru takových rozhovorů a vlastního zjištění jsem vytvořil dotazník vlastní konstrukce. Tímto dotazníkem zkoumám v první řadě složení respondentů a jejich zkušenosti a místo pracovního zařazení. Dále vyhodnocuji jejich zkušenosti a praxi s ohledem na konkrétní danou problematiku a jejich zkušenosti a znalosti pro jednání s dítětem jako obětí sexuálního násilí na internetu. Dále analyzuji jejich názor na to, jaké jednání na internetu je ještě v pořádku a jaké by již měla řešit policie. Také analyzuji jejich názor na uvedenou problematiku z hlediska subjektivního vnímání a v neposlední řadě zjišťuji, na kolik se shodují v otázce prevence ze strany policie s dotazníkem pro rodiče s dětmi.

Uvedeným dotazníkem jsem určoval míru zkušeností a praxe policistů s danou problematikou, jejich dostatečné proškolení a zájem. Dále jsem dotazníkem vymezil subjektivní názory policistů na jednotlivé rizikové chování některých uživatelů internetu směřující proti dětem a zjistil jsem, zda se jejich

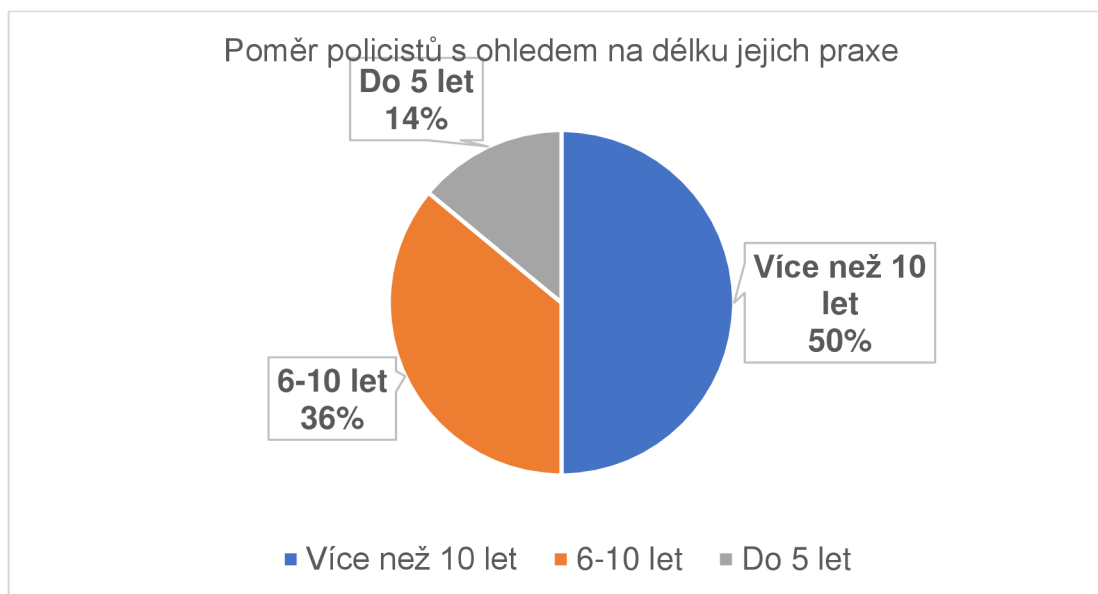
názor na to, o jakou prevenci mají rodiče zájem, shoduje právě s odpověďmi rodičů.

9.2. Vzorek a data

Vytvořený dotazník vlastní konstrukce jsem rozeslal mezi policisty tak, abych obsáhl rozmanitost místa výkonu zaměstnání a délku jejich praxe. Proto jsem dotazník rozeslal policistům do různých krajských ředitelství prostřednictvím e-mailu a sociálních sítí a tento jsem následně nechal mezi kolegy šířit dále po dobu deseti dnů. Po uplynutí této doby jsem na konci evidoval 105 odpovědí, kdy jeden z dotazníků byl jen založen a nebyl vyplněn ani z části. Proto v praktické části práce budu vycházet z počtu 104 dotazníků. Kompletní výsledky dotazníků jsou přílohou č. 2 této práce.

Pokud se tedy zaměřím na výsledky tohoto dotazníku, je patrné, že 61 % respondentů jsou policisté ze základních článků Policie ČR, jako jsou místní oddělení policie, oddělení hlídkové služby, pohotovostní motorizované jednotky a podobně, tedy oddělení, která se s lidmi a jejich oznámením setkávají neustále a jsou tzv. v první linii. Dále 26 % policistů slouží na útvech služby kriminální policie a vyšetřování a zbytek policistů na dalších odděleních jiného typu. Co se týče zkušenosti policistů, tak přesně polovina respondentů slouží více jak 10 let. Pouze 14 % odpovídajících má praxi kratší než pět let. Kompletní výsledek viz graf č. 4.

Graf č. 4 – Srovnání respondentů z hlediska jejich délky praxe

Dále zjišťuji, že 46 % policistů má osobní zkušenost s nahlášením některého typu sexuálního násilí na internetu mířeného vůči dětem, kdy zbytek tuto zkušenost nemá.

Z další otázky plyne, že 84 % policistů se domnívá, že by věděli, jak se k dítěti jako k oběti takového násilí chovat. Ostatní respondenti se domnívají, že by si nebyli v této situaci jistí, a tak by raději oznámení předali některému ze svých kolegů. V otázce správného řešení takového oznámení odpověděla téměř polovina policistů, že by si s danou problematikou věděli rady. Dalších 39 % uvedlo, že by vědělo, na koho se obrátit. Zbytek policistů se domnívá, že by situaci dostatečně správně řešit nezvládli.

Z dalších otázek analyzuji dostatečnost proškolení policistů. Zde z výzkumu vyplývá, že školení na tuto konkrétní problematiku absolvovalo jen 9 % policistů a 64 % žádné podobné školení neabsolvovalo. Ostatní policisté k tomu uvedli, že se účastnili školení podobného typu a zaměření. Podobným směrem je zaměřena i otázka číslo sedm. U této otázky respondenti uvedli, že ve svém okolí a na svém útvaru vědí o někom, kdo takové školení prodělal, jen z 16ti %. Ostatní o nikom takovém neví anebo nikdo takový v jejich okolí a na jejich oddělení ani není. Dále z průzkumu vyplynulo, že více než polovina odpovídajících nezná

žádnou instituci v soukromém sektoru, na kterou by se mohla veřejnost obrátit. Většina však uvedla, že by si tuto informaci dokázali zjistit a předat dále. Naproti tomu 41 % odpovídajících některou takovou instituci zná a dokázali by jí doporučit veřejnosti.

Analýzou otázky devět byly měřeny subjektivní pocity policistů v tom, jaké jednání pachatele již považují za tak závažné, že by jej měla řešit Policie ČR. Mezi nejzávažnější chování policisté řadí rozesílání a šíření materiálů, na kterých jsou vyobrazeny děti a dále vydírání dětí s cílem od nich něco získat. Obojí považuje 96 % policistů za věc, kterou by se měla zabývat policie. Jako druhé nejzávažnější chování vnímají zasílání vlastních pornografických materiálů dětem (93 %), dále vyžadování zasílání sexuálních textů od dítěte a vyžadování nahých fotografií po dětech (92 %), zasílání vlastních sexuálních textů nebo odkazů na pornografické materiály (86 %), vyžadování osobní schůzky (78 %), šíření nebo rozesílání normálních fotografií a videí s dítětem po internetu (77 %), domáhání se utajení konverzace před rodiči (70 %), vyžadování normálních fotografií po dítěti (53 %) a poslední náhodný kontakt nezletilého dítěte cizí osobou (9 %).

V rámci otázek o prevenci bylo zjištěno, že 91 % policistů neví, jaké Policie ČR organizuje preventivní programy, přestože by sami měli zájem o této problematice mít větší povědomí. V otázce čtrnáct dále zjišťují, o jaké preventivní programy pořádané policií by měli dle policistů zájem rodiče. Z výsledků vyplývají tyto možnosti seřazené dle počtu odpovědí od nejvíce po nejméně:

- **Školení na školách**

- **Veřejný způsob prevence** – tištěné letáky, videospoty

- **On-line školení chování na internetu**

- **Školení a diskuse s rodiči** – debata s rodiči na téma toho, co je a co není třeba řešit s policií, jak situace řešit, jak se bránit, jak pomoci dětem zabezpečit přístup na internet

- **Sledování kyberprostoru** – odstranění závadného obsahu na internetu

- **O žádné školení rodiče zájem nemají** – mají pocit, že se jich to netýká

Poslední trojicí otázek přibližují opět subjektivní pohled policistů na určité skutečnosti v dané problematice. V otázce jedenáct zjišťují jejich pohled na to, která ze skupin je nejvíce ohrožená. Jako nejvíce ohroženou skupinu vnímají děti na druhém stupni základních škol (60 %), poté na prvním stupni základních škol (36 %) a jako poslední žáky na střední škole (5 %). Další otázkou jsem vyhodnocoval subjektivní pocit policistů na četnost páčání sexuálního násilí na internetu proti dětem. Z jejich odpovědí vyplývá, že se domnívají, že je takového jednání vůči dětskému sexuálnímu násilí v reálném světě mnohem více (88 %). Jen 8 % policistů uvedlo svoji domněnku, že je ho mnohem méně a 5 % uvedlo, že je ho přibližně stejně. Jako běžného pachatele takového jednání dále policisté nejčastěji popsali jako dospělého muže se sexuální deviací (68 %), dále jako muže neschopného najít partnerský vztah v reálném životě (16 %), dospělého muže používající útoky jako prostředek k vlastnímu zisku (13 %) a jen 5 % uvedlo, že ho nejčastěji vnímají jako nezletilého, který buď trpí sexuální deviací nebo neunesl odmítnutí od dalšího člověka.

10. Analýza současné úlohy Policie České republiky – diskuse

Pokud chci tedy vyvrátit, nebo potvrdit vytvořenou hypotézu, musím v první řadě určit postavení Policie ČR celkově ve společnosti. Hned v §2 zákona č. 273/2008 Sb. – zákon o Policii České republiky se říká: „*Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“).*“⁶⁴ Již z tohoto paragrafu je zřejmé, že policie má ve společnosti plnit v první řadě funkci ochranou, dále má plnit úkoly podle trestního řádu, tedy odhalování a vyšetřování trestných činů a dále má trestné činnosti i

⁶⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v posledním znění, §2

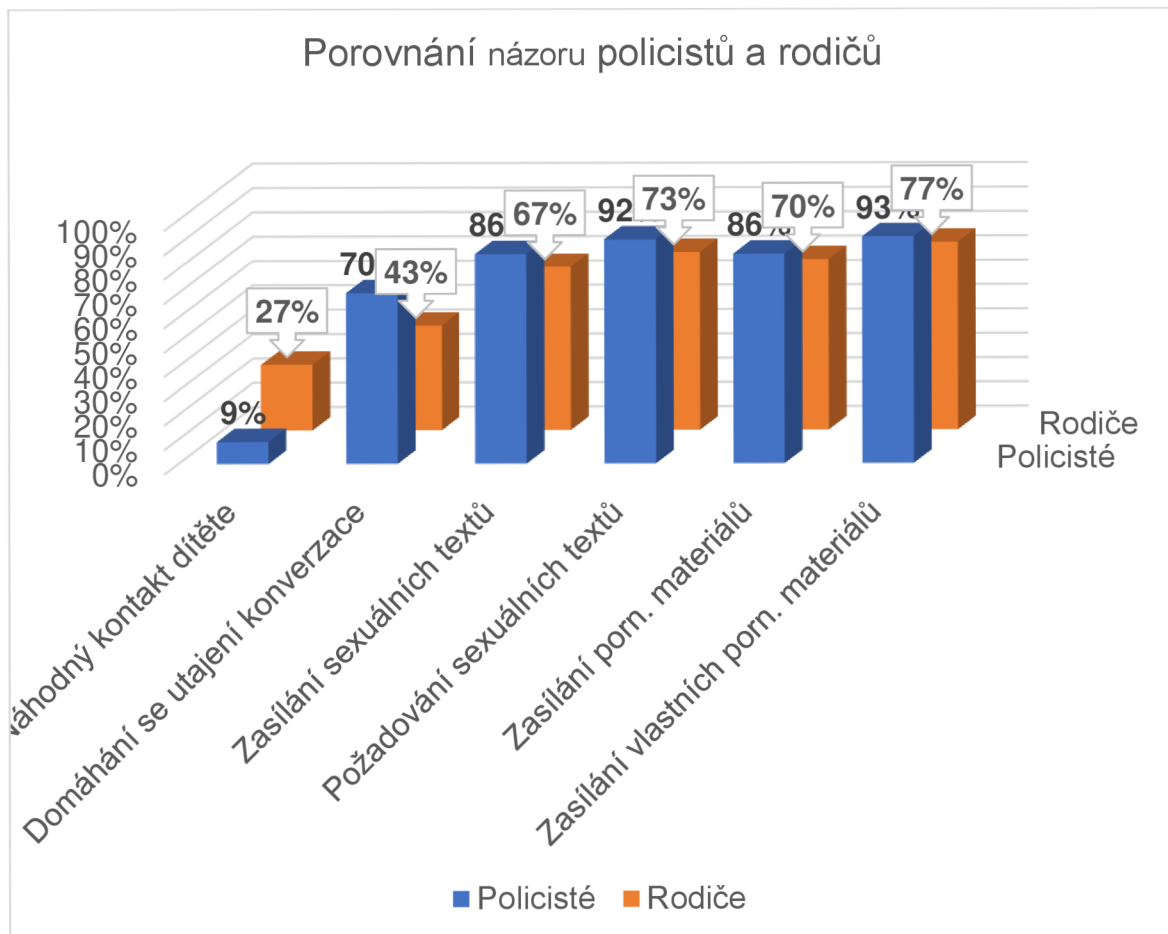
předcházet, tedy z toho lze odvodit, že by se policie měla aktivně podílet i na vytváření a pořádání preventivních programů. Jak je to však ve skutečnosti? Jak tuto úlohu vnímají rodiče ohrožených dětí a jak ji vnímají sami policisté?

Z dotazníku rodičů vyplývá, že v případě potřeby řešit nějaký typ sexuálního útoku na internetu směřujícího proti jejich dětem by se na Policii ČR primárně obrátilo 73 % odpovídajících. To znamená téměř ¾ všech respondentů. Zároveň si však ale rodiče nemyslí, že by se na policii obrátilo jejich dítě. U dětí mají rodiče pocit, že by se nejdříve obracely na ně samotné nebo na své kamarády, popřípadě sourozence. Z těchto výsledků lze usoudit, že rodiče vnímají policii jako zásadní instituci v případě řešení takových útoků v dané problematice a jinač, než na policii by se obrátilo jen několik z nich. Zároveň mají však pocit, že jejich děti k policii takovou důvěru nemají a nemají ani pocit, že by jejich děti o oznámení na policii v případě potřeby uvažovaly. Ukazuje to na nedostatečnou informovanost dětí v tom, kam se mohou v případě problému obrátit a celkově na nedůvěru nezletilých k policii jako takové. Tato nedůvěra bývá často založena na tom, že děti vnímají policii příliš autoritativně a svěřit se rodičům nebo kamarádům je pro ně psychicky snazší. Také to může často být nedostatečnou empatií policistů vůči nezletilým bez doprovodu rodičů. Z vlastní praxe vím, že někteří policisté nedokážou s dětmi hovořit jako se sobě rovnými a mají tendenci jim doporučovat návštěvu s rodiči. Každé dítě však nedokáže před rodiči hovořit natolik otevřeně a následně může dojít k tomu, že se na policii znovu neobráť. To lze potvrdit i tím, že pouze 20 % policistů uvedlo, že by s jistotou vědělo, jak mají s dítětem jako obětí trestného činu jednat.

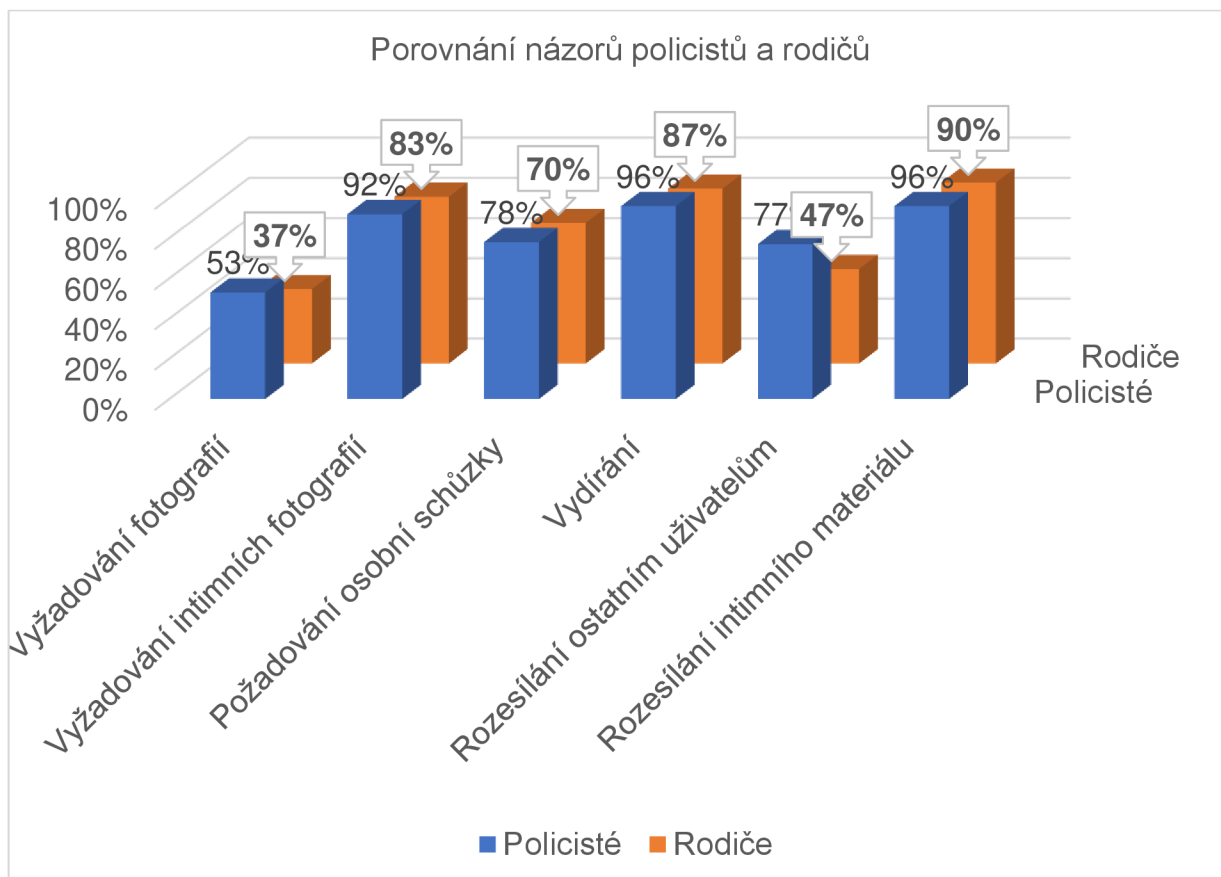
To, že by se dítě samo za sebe obrátilo na Policii ČR, vyvrací i všechny čtyři provedené rozhovory s čerstvě dospělými. Všichni čtyři uvedli, že by se na policii sami neobrátili, jelikož mají pocit, že by tam ani bez rodičů jít nemohli. To jen potvrzuje moji domněnku, že policie se v první řadě prezentuje jako autorita a zrovna v této oblasti je to pro dítě jako oběť sexuálního násilí spíše na škodu. Zajímavostí však je, že děti nevedly ani rodiče jako osobu, které by o nějakém incidentu informovaly. Spíše by se svěřovaly svým vrstevníkům, kamarádům nebo sourozencům.

Přestože jsou rodiče z velké části přesvědčeni, že by problém chtěli řešit s policií, z jejich dalších odpovědí to již tolik patrné není. V odpovědi 15 % rodičů uvedlo, že jejich děti se staly obětí sexuálního násilí na internetu, ale pouze necelá polovina těchto rodičů oznámení na Policii ČR následně provedla. To lze relativně dobře vysvětlit i z následujícího porovnání toho, s jakým druhem útoku pachatele by se rodiče obrátili na policii a z toho, jaké jednání považují policisté za věc, se kterou by se rodiče na policii měli obrátit. V případě dotazníku pro rodiče se jedná o otázku číslo pět a v dotazníku pro policisty se jedná o otázku číslo devět. Z vyjmenovaných dvanácti druhů útoku různé intenzity se v jedenácti z nich policisté přiklánějí k důslednějšímu řešení dané situace. Rodiče naopak méně často uvádí, že by se na policii obrátili. Například v případě toho, že pachatel chce po dítěti, aby jejich společnou konverzaci utajilo před rodiči, tak policisté v tomto případě v 70 % odpovědí uvádějí, že by se takovým jednáním měla již policie zabývat. Na rozdíl od nich však z odpovědí rodičů plyne, že pouze 43 % rodičů by se na policii v tomto případě obrátilo. Dalším příkladem může být případ, kdy dítě odešle své normální fotografie nebo videa druhé osobě a ta bez jejího souhlasu tyto materiály dále šíří nebo rozesílá mezi další osoby na internetu. V tomto případě policisté uváděli v 77 %, že by se takovým jednáním již měla zabývat policie. Z pohledu rodičů by se však na policisty s takovým útokem svěřilo jen 47 % z nich. Všechny další odpovědi na jednotlivé útoky jsou v podstatě v podobném poměru, kdy rodiče jsou v oznamování policii opatrnější a policisté naopak takový typ útoku považují za takový, kterým by se měli určitě zabývat. Celé porovnání obou dotazníků je uvedeno v grafu č. 5 a č. 6.

Graf č. 5 – Porovnání kompletních odpovědí policistů a rodičů na to, jaké jednání pachatele vnímají jako jednání, které by měla řešit Policie ČR – 1. část.

Graf č. 6 – Porovnání kompletních odpovědí policistů a rodičů na to, jaké jednání pachatele vnímají jako jednání, které by měla řešit Policie ČR – 2. část.

Uvedené rozdíly lze vysvětlit tím, že rodiče se snaží celou věc často řešit po vlastní linii, což bohužel může být často nedostatečné, nebo tím, že rodiče nemají takovou důvěru k policii jako k instituci. Z odpovědí rodičů však vyplývá, že pokud se obrátili na policii z důvodu řešení některého ze sexuálních útoku na jejich dítě, tak by se v naprosté většině na policii obrátili i příště. Proto se spíše přikláním k názoru, že rodiče problém často řeší sami v rodině proto, protože nechtějí dítě vystavovat přílišnému tlaku, který by mohl následovat po oficiálním oznámení na policii. Rodiče si však bohužel často neuvědomují, že pokud oni svůj problém vyřeší, útočník si může najít jiné dítě jako svůj cíl, a to již svůj problém vyřešit třeba s rodiči nedokáže. Proto věc řešit pouze uvnitř rodiny se nejeví jako nejlepší řešení pro celou společnost.

Dalším problémem v této oblasti může být i nedostatečná právní znalost rodičů, kteří nemají právní pojetí o tom, jaké jednání pachatele je již protiprávní a

jaké není. Proto často se svým oznámením váhají a na policii přichází až ve chvíli, kdy jsou si již naprosto jistí, že je jednání opravdu protiprávní, a že se s ním bude policie zabývat. Bohužel často policii berou jen jako instituci, která se bude zabývat jednáním pachatele. Nevnímají ji již jako instituci, která jim může poradit nebo navrhnout nějaké jiné řešení i před samotným útokem nebo v jeho průběhu. Zároveň je však důležité, aby policisté měli taktéž dostatečnou právní znalost této problematiky a sami dokázali určit, jaké znaky trestného činu nebo přestupku naplňuje jednání pachatele a správně stanovili další postup. To může být často problematické, jelikož osobní zkušenost s takovým případem mělo méně než polovina odpovídajících policistů. S takovou četností oznámených případů je velmi těžké v jednotlivých typech útoků shledat protiprávní stránku chování pachatele a správně stanovit další postup. A jak se rodiče ve všech případech shodli, pokud by již takové jednání chtěli oznámit na policii, volili by vždy osobní kontakt s policisty na základních článcích nebo specializovaném pracovišti. Proto je nezbytné, aby na daném místě byl někdo, kdo je dokáže vyslechnout, poradit a správně určit další postup policie.

Pokud chci určit, zda jsou policisté na všech úrovních dostatečně proškolení, zjišťuji, že tato problematika i u policie není dostatečně vyzdvihována. Téměř ¼ policistů neabsolvovali žádné školení typu dítě – oběť a většina policistů ani nikoho s takovým školením ve svém okolí nezná. Z rozhovoru s policistou ze služby kriminální policie a vyšetřování vyplynulo, že by na každém oddělení měl být takto proškolený policista. Analýzou odpovědí v dotazníku pro policisty jsem však došel k výsledku, že na většině oddělení nikdo takový není anebo to není veřejně známá informace. To vyplývá už z toho, že jen 16 % policistů uvedlo, že někoho takového ve svém okolí zná. Z dotazníků dále vyplývá, že policisté se o danou problematiku nijak výrazně nezajímají. Celých 59 % policistů nezná žádnou veřejnou instituci, na kterou se můžou poškození mimo policii obrátit. A to i přesto, že celých 88 % policistů uvedlo, že se domnívají, že sexuální násilí páchané na dětech na internetu výrazně převyšuje míru sexuálního násilí v reálném off-line světě. I z rozhovorů s policisty bylo zjištěno, že jednání s obětí, která je dítětem, je pro ně často velmi psychicky náročná. Z údajů tedy vyplývá, že by se policie měla ve větší míře zaměřit na školení a osvětu mezi policisty, o jejich větší znalosti

různých neziskových organizací a na celkovou vyšší informovanost policistů k dané problematice a jednání s dětmi jako s oběťmi sexuálního násilí na internetu.

Co se týče prevence ze strany Policie ČR, tak k této bylo zjištěno, že probíhá jak v celorepublikovém měřítku (např. projekt tonevymazes.cz), tak v krajském a okresním měřítku prostřednictvím preventistů Policie ČR a dále dobrovolníků ze specializovaných oddělení policie. Přestože policie těchto programů organizuje několik, je spousta policistů, kteří o žádných preventivních programech nikdy neslyšeli. Ze všech policejních respondentů uvedlo 91 %, že neznají žádný preventivní program v této problematice. Naproti tomu však 73 % policistů uvedlo, že by měli zájem se o takových programech něco dozvědět a popřípadě se na nich spolupodílet.

Pokud budu hodnotit zájem rodičů o prevenci ze strany Policie ČR, budu primárně vycházet právě z dotazníku, který je ve svém závěru koncipovaný směrem k preventivním programům, a to jak v civilním sektoru, tak v sekci policie. Z výzkumu lze stanovit, že poměr četnosti běžného preventivního programu vůči programu organizovaného policií je o poznání vyšší. Rodiče uvádějí, že 63 % jejich dětí se nějakého běžného preventivního programu účastnilo. Pokud jsem se však ptal na programy pořádané policií, tak tady zjišťuji, že tato četnost je o dost nižší - pouze 17 %. To znamená, že téměř na čtyři běžné preventivní programy vychází jen jeden organizovaný ze strany Policie ČR. A to i přesto, že 90 % rodičů by stálo o to, aby se jejich dítě účastnilo právě nějakého programu organizovaného policií. Pokud tedy porovnám tato čísla, tak je zde enormní zájem rodičů o provádění prevence ze strany Policie ČR, avšak výrazný nedostatek reálně zorganizovaných preventivních programů.

Z rozhovoru s dětmi však zjišťuji, že všichni čtyři se nějakého takového programu účastnili a dokonce se ve dvou případech jednalo o program organizovaný policií. Tento nepoměr může být dán tím, že rodiče často neví, jakým programem jejich děti prošly a kdo ho vůbec organizuje.

Pokud jde o to, jaké programy by si rodiče v této problematice od policie představovali, lze se podívat na poslední otázku dotazníku, kde právě uvádějí svoji

představu úlohy policie v prevenci dané problematiky. Z výsledků je zřejmé, že nejvíce rodičů stojí o běžné konané besedy nebo přednášky, zpravidla konané na školách (70 %) a následně o praktické ukázky nebo interaktivní workshopy s cílem spíše ukázat to, co se může stát a děti tak lehce zastrašit možnou hrozbou (17 %). Jen 10 % rodičů se domnívá, že to není role policie a 3 % rodičů by si představovali prevenci v tom, že by policie ve větším měřítku sledovala kyberprostor a pokoušela se pachatele identifikovat ještě před případným útokem.

Zajímavým srovnáním pak je pohled policistů na to, o jakou prevenci by dle jejich názoru měli rodiče zájem. Z výsledků vyplývá, že školení na školách klasickým stylem besed a přednášek označilo 38 % policistů jako činnost, o kterou by rodiče měli zájem. Dále se domnívali, že by rodiče mohli mít zájem o preventivní programy typu video spoty, tištěný typ prevence a podobně (14 %), on-line školení na internetu (12 %), osvěta rodičů (6 %) a pak odstranění závadného obsahu na internetu (3 %). Srovnáním obou výsledků lze určit, že zájem rodičů je z velké části shodný s předpokládaným zájmem rodičů ze strany policie. I proto je zarážející, že se na těchto prevencích policie neúčastní ve větší míře.

Z rozhovoru s policistkou ze specializovaného oddělení vyplynulo, že přestože se sám aktivně podílí na vytváření preventivních programů a jejich prezentování, tak i přesto s programy nechodí do škol náhodně a ani nikoho sám neoslovuje. Vždy je to na žádost škol nebo určitých skupin. Aktivita ze strany policie tedy v tomto případě není dostatečná. Chybu bych však nehledal v samotných policistech, jelikož ti dělají, co se dá a vzhledem k množství své práce a jejich času tyto preventivní programy často dělají na úkor svého vlastního volna. Problém vidím v celkově špatném nastavení systému.

Z rozhovoru s rodiči vyplynulo, že pouze jeden rodič ze čtyř je spokojený s množstvím preventivních programů ze strany Policie ČR. Ostatní mají pocit, že by se policie měla v této věci angažovat více, a to jak množstvím, tak i kvalitou. Přijde jim totiž, že policisté nestíhají vývoj doby, a proto jsou pak často jejich preventivní programy méně účinné a méně cílí na mladou generaci.

Zhodnocení praktické části:

Z provedeného průzkumu, řízených rozhovorů, dotazníků a výsledků této práce jsem dospěl k pravdivosti hypotézy a dále k odpovědím na jednotlivé výzkumné otázky.

V případě hypotézy zvolené pro tuto práci jsem dospěl k závěru, že Policie ČR opravdu plní jednu z hlavních rolí v případě zjišťování, odhalování a objasňování trestných činů v dané problematice a také plní jednu z hlavních rolí v případě prevence takových trestných činů. Jak vyplývá z rozhovorů i z provedených dotazníků, je patrné, že rodiče, popřípadě zákonní zástupci Policii ČR vnímají jako instituci, na kterou se obrací v případě, že očekávají nějaké šetření k odhalení pachatele a možnost jeho potrestání. Tyto výsledky jsou v souladu se zákonem č. 273/2008 Sb. zákon o Policii České republiky i se zákonem č. 141/1961 Sb. trestní řád, kde je úloha policie jasně stanovená právě ve vztahu k vyšetřování trestné činnosti, tu na internetu nevyjímaje. Z výsledků tedy jasně vyplývá, že rodiče nezletilých dětí, které za děti nesou odpovědnost, očekávají od policie aktivní vyhledávání takové trestné činnosti, její aktivní odhalování na internetu a objasňování takové trestné činnosti směřující proti jejich nezletilým dětem. Stejně tak z výsledků dotazníku pro policisty a z jednotlivých rozhovorů s policisty vyplývá, že policisté tuto svoji úlohu také vnímají jako jasnou a základní úlohu v dané problematice. Sami jsou v tomto posouzení, co je a co není práce policie, ještě striktnější než samotní rodiče.

Rodiče také Policii ČR vnímají jako první instituci, na kterou by se v případě problému obrátili a očekávají od policie aktivní řešení jejich problému, potažmo problémů jejich nezletilých dětí. Ať už by se jednalo o šetření případu nebo odkázání na jinou neziskovou organizaci.

V první výzkumné otázce jsem dospěl k odpovědi, že právě rodiče nezletilých dětí policii vnímají jako první instituci, na kterou by se v případě problému obrátili. Jak jsem již uvedl výše, velká většina rodičů vnímá policii jako pilotní orgán k odhalování a objasňování trestných činů.

V druhé výzkumné otázce jsem dospěl k závěru, že policisté nejsou v případě dané problematiky dostatečně zkušení, a že ve velké většině nejsou ani v této problematice proškoleni právě za účelem správného jednání s dítětem jako obětí. Z výsledků je patrné, že se policisté s daným jednáním setkávají jen velmi málo s ohledem na ostatní kriminalitu a s řešením takových situací nemají dostatek zkušeností. Zpravidla by byli schopni nějakým způsobem případ začít zpracovávat a dostatečně komunikovat s dítětem jako obětí, ale chybí jim v této věci jistota. To vše je podpořené tím, že k této problematice je velmi málo školení pro policisty a ti se tedy s takovým školením téměř nesetkávají. Z výsledků jasně plyne, že proškolených není ani 1/10 respondentů, což při vzorku 104 odpovídajících je celkem vypovídající číslo. Dále z výzkumu vyplynulo, že často policisté ani neví, na koho proškoleného v této problematice by se mohli případně obrátit o pomoc nebo radu. Je tedy zřejmé, že policisté nejsou ve velké míře dostatečně zkušení a nejsou v dostatečném množství a míře v dané problematice proškoleni na komunikaci s dítětem jako obětí takových trestných činů.

Ve třetí výzkumné otázce jsem dospěl k odpovědi, že prevence ze strany Policie ČR v současné době probíhá na úrovni celorepublikové, jako je například preventivní program tonevymazes.cz, který se zaměřuje na informování lidí o nebezpečnosti sdílení osobních a citlivých dat a souborů. Ostatní preventivní programy probíhají na krajské a okresní úrovni formou besed ve školách, avšak zpravidla vyžádaných právě těmito školami nebo podobnými subjekty. V minimální míře probíhá ze strany základních útvarů. Z výzkumu bylo dále zjištěno, že o prevenci ze strany Policie ČR je poměrně velký zájem, který je výrazně v nepoměru s tím, kolik se takových preventivních programů ve skutečnosti koná. Hlavní zájem směřuje k různým besedám a přednáškám ve školách, které v současné době již v určité míře probíhají. Jejich časová intenzita je však ze zjištěných dat s ohledem na zájem nedostatečná. Proto bych odpověď na tuto výzkumnou otázku shrnul tak, že prevence ze strany Policie ČR probíhá formou, o kterou je zájem, avšak v nedostatečné míře ve směru k počtu školení. Dále je nedostatečná v rámci aktivního nabízení školám a dalším podobným subjektům.

Vlastní doporučení

Problém sexuálního násilí na internetu směřujícího proti dětem vnímám jako velký problém ve společnosti. S tím, jak děti tráví na internetu a v kyberprostoru stále více a více času, přibývá také pachatelů, kteří se snaží zneužít jejich naivitu a nezkušenost. Myslím si, že uvedené jednání pachatelů bude mít do budoucna velmi zvyšující se tendenci a již nyní toto násilí převládá nad tím v reálném světě.

Ze zjištěných dat jsem zjistil, že rodiče a zákonní zástupci vnímají Policii ČR jako hlavní instituci zabývající se vyšetřováním takových trestných činů. Horší je to však u dětí, které policii stále vnímají jen jako autoritu a v případě problému se na ni téměř nikdo z nich neobrátil. Vzhledem k tomu, že častým útočníkem i v kyberprostoru může být někdo blízký dítěti, mělo by být naprosto samozřejmé, že dítě přijde samo nahlásit nějaký druh takového útoku na svoji osobu. Nelze samozřejmě obcházet zákon a neinformovat jeho zákonné zástupce, je ale třeba dítě k věci nejdříve předběžně pořádně vytěžit a k tomu by byla dobrá speciální místa. Kdyby například v každém větším městě byla služebna zařízena na tento typ oznámení s proškolenými policisty, o které by se vhodnou formou informovaly děti během preventivních akcí na školách, mohlo by to zjednodušit přístup dětí k policii. Dále je třeba ke každému dítěti jako oznamovateli přistupovat citlivě a individuálně. Komunikace s dětmi je vždycky velmi složitá a často emocionálně náročná i pro policisty, proto je třeba, aby na oddělení byl vždy někdo, kdo takovou komunikaci řádně ovládá.

Toho se týká i můj další návrh vlastního doporučení. Je třeba výrazně zlepšit povědomí policistů o této problematice a dále zvýšit znalosti o správné komunikaci s dítětem jako obětí. Není reálné každého policistu proškolit na každý problém, ale na každém základním útvaru by měl být vždy k dispozici alespoň jeden policista, který v případě oznámení dítě převezme a provede citlivé vytěžení. Dále by tento policista měl v rámci zdokonalování ostatní policisty usměřňovat a směřovat ke správným prvkům chování vůči dětem. Každý policista na oddělení by pak měl vědět, kdo takovým určeným policistou je a měl možnost se na něj kdykoliv obrátit. Dále se domnívám, že by policisté měli být školeni alespoň

v základech této problematiky, tedy by měli znát základní sociální sítě, které děti používají a jejich základní funkce. V případě oznámení na dítě nepůsobí příliš dobře skutečnost, že policista například vůbec neví, o jaké službě a funkcích dítě hovoří. Dále by se měla upravit vhodně problematika dosahů specializovaných policistů tak, aby v případě nějakého takového oznámení na místo určení dorazili co nejdříve a hlavně v každém případě, i kdyby z oznámení následně nebylo nic pro policii.

Co se týče prevence, tak tato probíhá, ale ne v dostatečné míře. Je tedy třeba zintenzivnit preventivní programy jak v celorepublikovém měřítku, tak hlavně v individuálních akcích. A to nejen na žádost škol a jiných subjektů, ale být i proaktivní. Sami nabízet své preventivní programy v dostatečné míře, dobře a kvalitně si je připravit s ohledem na věkovou kategorii a směřovat prevenci také tím směrem, že policie není jen strašák, ale že je zde proto, aby dětem v případě potřeby pomohla nebo poradila, a že děti zde mají dveře tzv. otevřené. Dále je třeba dětem jasně stanovit, co je již za hranou a jaké chování je nebezpečné. Dalším mým doporučením je školení nebo besedy pro rodiče dětí. Primárně na to, jaké jednání osob na internetu je již nebezpečné, jak s dětmi doma mluvit, jak jim pomoci se zabezpečením, praktické ukázky formy zabezpečení internetových účtů a kontakty v případě potřeby něco řešit s policií. Je třeba také ukázat veřejnosti, že policie „nezaspala“ dobu, ale že se vzdělává a společnost stále může aktivně chránit proti takovým útokům. K tomu je však dle mého názoru třeba investovat do vzdělání odborníků, do technické vybavenosti a do počtu policistů zabývajících se touto problematikou. Protože pokud to policie neudělá, tak je opravdu jen otázkou času, než celý problém nabude do takových rozměrů, že ho již Policie ČR nebude schopná svými prostředky efektivně řešit.

Závěr:

Jak z této práce vyplývá, problém sexuálního násilí na internetu, které směřuje proti dětem, je v posledních letech na velkém vzestupu. O tématu se dlouho příliš nemluvilo a lidé si nechtěli připustit, že vzniká nová nebezpečná

oblast, kde se realizuje úplně jiný typ pachatelů. Bohužel takových, kteří ve velké míře cílí právě na ty nejmladší, nezletilé děti, které jsou ve svém dětství nejvíce zranitelné. Zároveň jsou pachatelé sofistikovanější a více si své jednání rozmyslí, tedy nejednají impulsivně. I když se situace již zlepšila, hlavně na základě různých projektů a organizací, které na uvedenou problematiku poukazují a zdůrazňují její obrovskou škodlivost, není tato oblast stále pod dostatečnou kontrolou. Z tohoto důvodu jsem se pokusil zmapovat problematiku tohoto společensky škodlivého jednání pachatelů, funkci a roli policie při vyhledávání a objasňování takového jednání a hlavně pohled veřejnosti právě na úlohu policie.

Tato práce by měla především poukázat na potřebu aktivněji řešit danou problematiku. Jak ze strany rodičů a dalších osob podílejících se na výchově dětí, tak hlavně i ze strany Policie ČR. U této jde hlavně o lepší sociální vybavenost jednotlivých policistů, jejich praktické znalosti a empatii. Cílem by dále mělo být, aby se na policii lidé obraceli s důvěrou a vědomím, že jim policie může pomoci. A to nejen tím, že od nich oznámení přijme a bude dělat ve věci aktivní kroky k odhalení pachatele, ale také tím, že jim může poradit, pomoci a doporučit skutečnosti, které jim v této problematice budou užitečné, a které sami neznají.

V této práci jsem tedy v teoretické části shrnul důležité pojmy jako je kyberprostor a kyberkriminalita. Dále jsem poukázal na jednotlivé typy sexuálních útoků, které se v současné době mezi dětmi objevují a každý z útoků jsem popsal a vyjádřil jeho rozšíření ve společnosti. Poté jsem z dostupných zdrojů stanovil jednotlivé typy pachatelů a obětí pro lepší pochopení psychologické stránky těchto osob a jejich pohnutek právě s ohledem na kriminalistické profilování. V závěru teoretické části jsem popsal legislativu České republiky a prevenci ze strany civilních organizací a ze strany Policie ČR, což je i jedna ze stěžejních otázek v praktické části. Tím jsem naplnil daný cíl přiblížit tuto problematiku v této části.

V praktické části jsem následně zmapoval praktické konání policie během oznamování takových útoků občany. Poukázal jsem na praktický postup policie a její možnosti během vyšetřování. K tomu jsem stanovil běžný postup přes základní článek Policie ČR až k policistům se specializací na problematiku mravnosti a mládeže. Dále jsem určil zkušenosti jednotlivých policistů s touto problematikou a jejich intenzitu setkávání s takovým typem oznámení. Z následného šetření mezi

policisty jsem zjistil, že policistům v dané problematice chybí dostatečné zkušenosti a proškolení a během přijímání a vyšetřování takového oznámení nepůsobí nijak zvláště jistě a nejsou na takový typ oznámení často připravení. To následně snižuje jejich kvalitu vystupování vůči poškozeným. Oni pak během oznámení necítí, že by jejich problém mohl být dobře vyřešen. Celkově tento nedostatek může velmi narušovat jednu z hlavních pozic policie, kterou by měla již ze zákona plnit v případě řešení některého typu sexuálního útoku na internetu. Průzkumem mezi rodiči a dětmi bylo dále jasně určeno, že policii vnímají jako jeden z hlavních pilířů ochrany proti takovému jednání, a že o její činnost v oblasti prevence výrazně stojí. Policie na to však nedokáže příliš pružně reagovat a často se drží starých způsobů, které ji mohou v očích veřejnosti poškodit. A to následně vede k tomu, že občané nemají v policii dostatečnou důvěru.

Jak jsem již uvedl ve vlastním doporučení, je nezbytné policisty v této problematice školit, vzdělávat, a hlavně je vést k tomu, aby se v této věci vzdělávali navzájem mezi sebou. Dále by bylo třeba některé služebny policie upravit tak, aby se děti nebály přicházet k policistům s problémy a pro rady. Je třeba dětem ukazovat, že policie není jen represivní orgán, ale i instituce, která opravdu pomáhá a chrání, tak jak to má uvedené ve svém sloganu.

Práci jsem také zkoumal formu prevence, která v současné době probíhá jak ze strany policie, tak ze strany jiných organizací. V této problematice jsem zjistil, že se policie dle názorů rodičů neangažuje v dostatečné míře, a že jsou tyto programy často bez důležitého zápalu, který děti vyžadují, a bez kterého zjištěné informace často ihned zapomínají. Je tedy třeba, aby se policie v tomto směru neustále zdokonalovala, aby zjišťovala aktuální trendy a mohla tak pružně reagovat na vývoj trestné činnosti na internetu. Tato prevence by neměla být zaměřená jen na děti, ale i na rodiče a na osvětu ve společnosti.

V závěru bych chtěl tedy tuto práci shrnout pár větami. Cílem práce bylo přiblížit práci policie, zjistit problém komunikace mezi oběťmi a policií a navrhnout jednotlivé změny. Dále bylo cílem zdokumentovat probíhající prevenci ze strany Policie ČR a určit, jakým směrem by se tato prevence měla vyvíjet. Všechny vytyčené cíle byly splněny. Ke zlepšení situace ze strany policie je třeba vzdělávat policisty, vést je k jejich samostatnému vzdělávání, zlepšit prostředky komunikace

s oběťmi a zdokonalit a zatraktivnit preventivní programy konané Policií ČR. Je tedy třeba, aby policie držela krok s jednáním pachatelů této problematiky a byla dostatečně pružná na řešení jednotlivých problémů.

11. Seznam použité literatury

Monografie

ARNALDO, Carlos A. *Child abuse on the internet: ending the silence*. Paris: UNESCO Pub., c2001. ISBN 92-3-103728-5.

BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-091-5.

BURDOVÁ, Eva a Jan TRAXLER. *Bezpečně na internetu*. Praha: Středočeský kraj ve spolupráci se Vzdělávacím institutem Středočeského kraje (VISK), 2014. ISBN 978-80-904864-9-2.

GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Násilí na dětech – syndrom CAN*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN isbn80-86991-78-4.

HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-545-9.

KOPECKÝ, Kamil. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4861-9.

KOPECKÝ, Kamil. *Rizika internetové komunikace v teorii a praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3571-8.

KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. ISBN 978-80-904920-2-8..

MYDLÍKOVÁ, Eva, Jaroslav SLANÝ a Mariana KOVÁČOVÁ. *Diagnostika syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. Přeložil Milada HOLIČKOVÁ. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1834-0.

SLANÝ, Jaroslav. *Syndrom CAN: (syndrom týraného dítěte)*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008. ISBN 978-80-7368-474-7.

SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-720-7.

ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-86131-44-0.

SPITZER, Manfred. *Kybernemoc!: jak nám digitalizovaný život ničí zdraví*. Přeložil Iva KRATOCHVÍLOVÁ. Brno: Host - vydavatelství, 2016. ISBN 978-80-7491-792-9

ZAVRŠNIK, Aleš. *Kyberkriminalita*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-758-5.

Zákonná úprava, interní akty

Interní materiál Policie ČR

Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění

Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád* v posledním znění

Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky* v posledním znění

Webové stránky a elektronické zdroje

Bezpečnostní teorie a praxe: sborník Policejní akademie ČR. [online] vydání č. 3. 2014. Praha: nakladatelství Praha, 2014. ISBN 80-7251-183-1. ISSN 1211-2461, [cit. 2022-12-16]. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

Bílý Kruh Bezpečí [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/>

Co je sexting. [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.sexting.cz

Časopis pro právní vědu a praxi [online]. 2016. Brno: nakladatelství Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, 2016 [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

GILGUN, Jane F. a Teresa M. CONNOR. *Social Work: How Perpetrators View Child Sexual Abuse* [online]. 1989(34) [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23715306>

Hospodářské noviny: deník pro ekonomiku a politiku [online]. 2015. Praha: Economia, 2015. [cit. 2023-01-02], ISSN 0862-9587. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

JEWKES, Yvonne. *Handbook of internet Crime* [online]. Cullompton: Willan Publishign, 2010. ISBN 978-18-439-2933-8. [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/detail.action?docID=477306>

KLOESS, Juliane A. *Trauma, Violence & Abuse: Online Child Sexual Exploitation: Prevalence, Process, and Offender Characteristics* [online]. 2014,(2) [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26638341>

KOPECKÝ, Kamil. *Co je sextortion*. 2021. [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/71-trivium/2421-co-je-sextortion>

KOPECKÝ, Kamil. *Počet případů sextingu trvale roste – uživatelé dělají stále stejné chyby* [online]. 2016. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/sexting/1206-2016-12-16-12-30-49>

KOPECKÝ, Kamil. *Strategie manipulace dětí v online prostředích se zaměřením na tzv. kybergrooming* [online]. *Pediatric pro praxi*. 2015. [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.pediatricpropraxi.cz/pdfs/ped/2015/05/09.pdf>

Linka bezpečí [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.linkabezpeci.cz/o-nas

Policie ČR [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.policie.cz

PRESSLEROVÁ, Pavla. *Syndrom CAN* [online]. 2022. [cit. 2022-12-21]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/syndrom-can>

Projekt E-bezpečí [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/>

Projekt V Síti [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.vsitifilm.cz

Projekt tonevymazes [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/www.tonevymazes.cz>

Případy kybergroomingu I., [online]. [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/kybergrooming/33-112>

Psychologie dnes [online]. 2021. Nakladatelství Praha: Portál, 2021 [cit. 2023-01-02]. ISSN 1211-5886. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

Sedmá generace: společensko-ekologický měsíčník [online]. 2017. Brno: Hnutí Duha - přátelé Země, 2017 [cit. 2023-01-02]. ISSN 1212-0499. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

Sexting. e-bezpeci.cz. 2019, [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/trivium-projektu-ebezpeci/71-trivium/1422-co-je-sexting>

SMALL, Jamie L. *Law & Society Review: Classing Sex Offenders: How Prosecutors and Defense Attorneys Differentiate Men Accused of Sexual Assault* [online]. 2015, [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43670464>

Společenský týdeník [online]. 2017. Praha: Ringier ČR, 2017 [cit. 2023-03-06]. ISSN 0862-6634. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

SULER, John. *The Basic Psychological Features of Cyberspace: Elements of a Cyberpsychology Model* [online] 2005. Dostupný z WWW: www.usr.rider.edu/~suler/psycyber/basicfeat.html

SVOBODOVÁ, Hana. *Diplomová práce na téma Kyberkriminalita a její obraz v médiích v souvislosti s odvíláním dokumentu V síti* [online] 2020. [cit. 2022-12-21]. Dostupné z:

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/121526/120370469.pdf?sequence=1>

Víkend: magazín HN [online]. 2014. Praha: Economia, 2015 [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>

VNOUČEK, Petr. *Facebookový vrah má doživotí. Sociální síť sklízí kritiku* [online] Týden.cz. 2010. [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/media/internet/facebookovy-vrah-ma-dozivoti-socialni-sit-sklizi-kritiku_161662.html

Seznam příloh:

Příloha č. 1: seznam grafů

Graf č. 1: Zastoupení dětí rodičů dle věku

Graf č. 2: Poměr rodičů, jejichž děti mají a nemají osobní zkušenost se sexuálním útokem na internetu

Graf č. 3: Poměr odpovědí rodičů na to, na jakou instituci by se v případě potřeby obrátili

Graf č. 4: Srovnání respondentů z hlediska jejich délky praxe

Graf č. 5: Porovnání kompletních odpovědí policistů a rodičů na to, jaké jednání pachatele vnímají jako jednání, které by měla řešit Policie ČR – 1. část

Graf č. 6: Porovnání kompletních odpovědí policistů a rodičů na to, jaké jednání pachatele vnímají jako jednání, které by měla řešit Policie ČR – 2. část

Příloha č. 2 – dotazník rodiče

Rodiče (celkem 90 dotazníků)

Za otázkou vždy tučně počet odpovídajících a vedle počet odpovídajících v procentuálním vyjádření

1) V jakém věku je Vaše dítě? (Pokud máte dětí více, zaškrtněte všechny možné varianty)

A) 1. stupeň ZŠ	39	43 %
B) 2. stupeň ZŠ	42	47 %
C) střední škola	51	57 %

2. Stalo se někdy Vaše dítě obětí nějakého sexuálního násilí na internetu?

A) Ano, řeklo mi o tom	3	3 %
B) Ano, zjistil (a) jsem to jiným způsobem	11	12 %
C) Určitě ne	49	54 %
B) Spíše ne, ale nejsem si úplně jistý (á)	27	30 %

3. Pokud jste někdy oznamovali na policii ČR nějaké sexuální násilí na internetu proti dětem, jaký byl přístup policistů? (zaškrtněte to, co dle vás platilo)

A) S přístupem jsme byli spokojeni	2	2 %
B) Bylo vidět, že věci rozumí	0	
C) S dítětem dokázali rozumně mluvit	0	
D) Ve věci nám dokázali pomoci	2	2 %
E) Měli jsme pocit, že v ochraně dítěte dělají maximum	0	
F) Jejich znalost problematiky nám přišla nedostatečná	0	
G) Ve věci jsme neměli pocit, že by nám jakkoliv pomohli	1	1 %
H) Celou věc odmítli zadokumentovat	0	
CH) Komunikace s dítětem byla z jejich strany nedostatečně empatická	2	2 %
I) V případě problému bychom se na Policii ČR znovu určitě obrátili	5	6 %
J) V případě problému bychom se na Policii ČR znovu určitě neobrátili	1	1 %
K) Nikdy jsme nic takového na policii ČR neoznamovali	84	93 %

4) Kdyby se stalo Vaše dítě obětí nějakého sexuálního násilí na internetu, komu by se nejpravděpodobněji svěřilo?

A) Rodičům	54	60 %
B) Učitelům	3	3 %

C) Kamarádům, sourozencům	18	20 %
D) Policii ČR	3	3 %
E) Jiné neziskové organizaci (bílý kruh bezpečí, linka bezpečí)	3	3 %
F) Nikomu	9	10 %

5) S jakým druhem útoku pachatele byste se již obrátili na Policii ČR? (zatrhněte všechny útoky na internetu, se kterými byste se obrátili na Policii ČR)

A) Náhodný kontakt nezletilého dítěte	24	(27 %)
B) Domáhání se utajení konverzace před rodiči	39	(43 %)
C) Zasílání sexuálních textů (vlastní představy, touhy a podobně)	60	(67 %)
D) Vyžadování zasílání sexuálních textů od dítěte	66	(73 %)
E) Zasílání odkazů na pornografické materiály (fotky, videa)	63	(70 %)
F) Zasílání vlastních pornografických materiálů	69	(77 %)
G) Vyžadování normálních fotografií po dětech	33	(37 %)
H) Vyžadování nahých fotografií po dětech	75	(83 %)
CH) Vyžadování osobní schůzky	63	(70 %)
I) Vydírání (zastařování, vyhrožování a podobně s cílem něco od dítěte získat)	78	(87 %)
J) Rozesílání fotografií nebo videa dítěte dalším osobám (normální fotky a videa)	42	(47%)
K) Rozesílání nebo šíření nahých fotografií nebo videa dítěte dalším osobám	81	(90%)

6) Na jaké oddělení policie byste se v případě oznámení obrátili?

A) Na nejbližší služebnu policie	63	70 %
B) Na specializované pracoviště policie	27	30%
C) Podání bychom provedli písemně	0	

7) V případě potřeby řešit nějaký typ sexuálního útoku na internetu směřujícího proti Vašemu dítěti byste se primárně obrátili na:

A) Policii ČR	66	73 %
B) Na jednu z neziskových organizací	12	13 %
C) Na školu	3	3 %
D) Na jinou instituci	9	10 %

8) Účastnilo se Vaše dítě nějakého civilního prevenčního programu?

A) Ano	57	63 %
B) Ne	12	13 %
C) Nevím	21	23 %

9) Účastnilo se Vaše dítě nějakého prevenčního programu organizovaného Policií ČR?

A) Ano	15	17 %
B) Ne	33	37 %

C) Nevím **42** 47 %

10) Stáli byste o prevenční programy pro Vaše dítě ze strany Policie ČR?

A) Ano **81** 90 %

B) Ne **3** 3 %

C) Je mi to celkem jedno **6** 7 %

11) Kdo dle vašeho názoru má primárně působit aktivně preventivním způsobem na děti? (Můžete zatrhnout dvě odpovědi)

A) Škola a učitelé **84** 93 %

B) Vedoucí volnočasových aktivit **3** 3 %

C) Rodiče **81** 90 %

D) Neziskové organizace **3** 3 %

E) Policie ČR **3** 3 %

12) Jaký typ nebo formu prevence ze strany PČR byste uvítali?
(Otevřená otázka, se sumírované odpovědi do nejčastějších)

- Besedy, přednášky **63** 70 %

- Interaktivní workshopy, praktické ukázky **15** 17 %

- Není to role PČR **9** 10 %

- Větší sledování kyberprostoru **3** 3 %

Příloha č. 3 – dotazník policisté

Policisté (celkem 104 dotazníků)

Za otázkou vždy tučně počet odpovídajících a vedle počet odpovídajících v procentuálním vyjádření

1) Na jakém oddělení PČR sloužíte?

A) Na základních člancích PČR (MOP, OHS, PMJ, OCP)	63	61 %
B) Na útvaru SKPV	27	26 %
C) Na jiném typu oddělení	14	14 %

2) Jak dlouho jste ve služebním poměru?

A) Do 5 let	15	14 %
B) 6-10 let	37	36 %
C) Více než 10 let	52	50 %

3) Setkali jste se během služby s nahlášením některého typu sexuálního násilí na internetu mířeného proti dětem?

A) Ano	48	46 %
B) Ne	56	54 %
C) Nepamatuji se	0	

4) Věděli byste, jak se k takové oběti chovat a jak s ní jednat, popřípadě jak jednat s jejími rodiči nebo zákonnými zástupci?

A) Ano, bez jakéhokoliv problému	21	20 %
B) Spíše ano, ale nebyl(a) bych si v takovém jednání příliš jistý(á)	67	64 %
C) Ne	12	12 %
D) Pokusil(a) bych se to předat někomu jinému	4	4 %

5) Absolvovali jste někdy školení, jakým způsobem přistupovat k dětem a jednat s nimi, pokud se stali obětí sexuálního násilí na internetu?

A) Ano	9	9 %
B) Ne	67	64 %
C) Absolvoval(a) jsem jen školení k problematice podobného typu	28	27 %
D) Nepamatuji si	0	

6) Je na Vašem oddělení někdo, kdo takové školení absolvoval?

A) Ano	17	16 %
B) Ne	48	46 %
C) Nevím	39	38 %

7) Pokud by Vám někdo oznámil sexuální násilí na internetu proti dětem, věděli byste, jak správně postupovat?

A) Ano	51	49 %
B) Ne	13	12 %
C) Spíše ne, ale věděl(a) bych, na koho se obrátit	40	39 %

8) Pokud by se na Vás obrátil někdo s dotazem, koho kontaktovat v civilním sektoru, věděl(a) byste, na jakou instituci ho odkázat?

A) Ano	43	41 %
B) Ne	9	9 %
C) Nevěděl(a), ale dokázal(a) bych si to zjistit a tuto informaci mu předat	52	50 %

9) Co považujete za protiprávní jednání pachatele, kterým by se již měla zabývat policie? (Zatrhnete všechny útoky na internetu, o kterých si myslíte, že by se jimi měla již policie zabývat)

A) Náhodný kontakt nezletilého dítěte	9	9 %
B) Domáhání se utajení konverzace před rodiči	73	70 %
C) Zasílání sexuálních textů (vlastní představy, touhy a podobně)	92	86 %
D) Vyžadování zasílání sexuálních textů od dítěte	96	92 %
E) Zasílání odkazů na pornografické materiály (fotky, videa)	92	86 %
F) Zasílání vlastních pornografických materiálů	97	93 %
G) Vyžadování normálních fotografií po dětech	55	53 %
H) Vyžadování nahých fotografií po dětech	96	92 %
Ch) Vyžadování osobní schůzky	81	78 %
I) Vydírání (zastařování, vyhrožování a podobně s cílem něco od dítěte získat)	100	96 %
J) Rozesílání foto nebo videa dítěte dalším osobám (normální fotky a videa)	80	77 %
K) Rozesílání nebo šíření nahých fotografií nebo videa dítěte dalším osobám	100	96 %

10) Víte, jaké preventivní programy PČR organizuje?

A) Ano	8	8 %
B) Ano, sám(a) se některých aktivně účastním	1	1 %
C) Ne a nezajímá mě to	19	18 %
D) Ne, ale bylo by zajímavé si o tom něco zjistit	76	73 %

11) Dokázali byste určit, v jakém věku jsou děti z Vašeho pohledu nejvíce ohroženy sexuálním útokem na internetu?

A) Na prvním stupni ZŠ	37	36 %
B) Na druhém stupni ZŠ	62	60 %
C) Na střední škole	5	5 %

12) Uveďte, v jakém poměru je dle Vašeho názoru rozšířené sexuální násilí na internetu proti dětem vůči sexuálnímu násilí v reálném světě.

A) Je ho mnohem méně	8	8 %
B) Je ho mnohem více	91	88 %
C) Je ho přibližně stejně	5	5 %

13. Jak si představujete takového typického útočníka?

A) Dospělý muž neschopný najít partnerský vztah v reálném životě	17	16 %
B) Dospělý muž se sexuální deviací	71	68 %
C) Dospělý muž vyhledávající děti za účelem vlastního zisku (dětská pornografie a podobně)	13	13 %
D) Nezletilý, který neunesl odmítnutí	1	1 %
E) Nezletilý, který trpí sexuální deviací	4	4 %
F) Nezletilý, který hledá způsob, jak ublížit jiným nebo je vydírat za účelem vlastního zisku	0	

14) Zkuste uvést, o jakou formu nebo typ prevence ze strany PČR mají zájem rodiče ohrožených dětí?

- Školení na školách	39	38 %
- Tištěný typ prevence, videospoty	15	14 %
- Online školení chování na internetu	12	12 %
- Osvěta rodičů – aby věděli, co je a co není věc policie, jak se bránit a jak zabezpečovat dětem internet	6	6 %
- Odstranění závadného obsahu na internetu	3	3 %
- Žádný, mají pocit, že se jich to netýká	3	3 %